

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 49 (1084) БЕЛАСТОК 5 СНЕЖНЯ 1976 г. ЦАНА 60 гр.

Пуцяводныя думкі

Самы павольны чалавек, які не губляе з вачэй сваёй мэты, ідзе шпарчэй за таго, хто блукае без мэты.

Г. Лесінг

Гора людзям, якія не ведаюць сэнсу свайго жыцця.

Б. Паскаль

Закон неабходнасці з ранняй пары навучае чалавека рабіць тое, што яму не падабаецца, каб папярэдзіць зло, якое яшчэ больш не прышло б яму да спадобы.

Ж. Ж. Русо

20 год кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта

Дваццаць год таму назад, у 1956 годзе, галоўным чынам дзякуючы намаганням дзеячоў БГКТ, была адкрыта ў Варшаўскім універсітэце кафедра беларускай філалогіі. Арганізатарам і многагадовым кіраўніком яе была праф. Антаніна Абрэмбская-Яблонская. На пачатку свайго існавання кафедра перажывала вялікія цяжкасці ў сувязі з недахопам высокакваліфікаваных спецыялістаў па беларусазнаўству. Вялікую дапамогу ў вырашэнні гэтай праблемы аказала Савецкая Беларусь. Ад 1956 да 1958 года выкладалі на кафедры дацэнты Васіль Бірыла — Акадэмія навук БССР і Мікалай Тарасаў — Мінскі педагагічны інстытут. На працягу наступных двух гадоў замяніла іх пара вучоных: Аркадзь Жураўскі — Акадэмія навук БССР і Міхась Лазарук — Мінскі педагагічны інстытут. Апрача іх прыязджалі на кафедру з лекцыямі такія беларускія вучоныя, як М. Ларчанка, Л. Шакун, А. Мальдзіс, А. Лойка, Н. Гілевіч і многія іншыя. Дапамога БССР праявілася ў тым, што ўсім маладым супрацоўнікам кафедры былі створаны магчымасці выезду на многагадовыя навуковыя стажыроўкі ў бібліятэкі і архівы Мінска. На гэтых стажыроўках знаходзіліся Э. Смулкова, А. Багроўская, М. Урублеўскі і аўтар гэтага артыкула. І зараз асістэнтка кафедры В. Глушкоўская праходзіць у Мінску трохгадовую стацыянарную аспірантуру, а асістэнтка З. Скібінская — трохгадовую завочную аспірантуру.

У сваю чаргу кафедра беларускай філалогіі прымае ў сябе маладых навуковых супрацоўнікаў з Савецкай Беларусі. Былі ў нас на многамесячных стажыроўках супрацоўнікі Беларускага універсітэта і Акадэміі навук БССР Пальцаў, Вярэніч, Саламевіч.

Некалькі месяцаў таму назад рэктар Варшаўскага універсітэта праф. Зыгмунт Рыбіцкі падпісаў і выслаў у Мінск абшырны план супрацоўніцтва Варшаўскага універсітэта з Беларускім дзяржаўным універсітэтам у Мінску, у якім галоўны націск кладзецца на супрацоўніцтва нашай кафедры з кафедрамі беларускай літаратуры і беларускай мовы ў БДУ.

Варта глянуць на дваццацігадовую гісторыю кафедры праз прызму адукацыі студэнтаў. На працягу многіх гадоў студэнты на беларускую філалогію набіраліся не кожны год, а толькі праз год. Два гады таму назад універсітэцкія ўлады згадзіліся на рэгулярны штогадовы набор 15-ці чалавек. Практычна ўсе нашы студэнты абяспечаны стыпендыяй, якая ў залежнасці ад ацэнак, атрыманых на экзаменах, вагаецца ад 1200 да 1700 зл. у месяц, месцам у інтэрнаце, таннай сталовай.

У адрозненне ад рускай філалогіі, якая зараз мае перш за ўсё настаўніцкі профіль і ў якой навучанне працягваецца чатыры гады, беларуская філалогія засталася аддзяленнем, якое мае дадатковую рускую спецыялізацыю і на якім адукацыя адбываецца на працягу пяці гадоў. Пасля заканчэння беларускай філалогіі яе выпускнікі могуць, але не мусяць працаваць у школе.

У апошнія гады наладзілася добрае супрацоўніцтва паміж кафедрай і беларускімі ліцэямі ў Бельску і Гайнаўцы. У сувязі з гэтым няма ніякіх цяжкасцей з наплывам добрай моладзі на наш напрамак.

Ад 1961 года, калі кафедру пакінуў першы выпуск, да сёння закончыла беларускую філалогію каля 100 магістраў. Каля 80% выпускнікоў спецыялізавалася ў галіне гісторыі беларускай літаратуры, астатнія — у мовазнаўстве. Ужо трое выпускнікоў беларускай філалогіі абаранілі доктарскія дысертацыі. У бліжэйшыя два гады абароняць наступныя дзве асобы.

Вяртаючыся да студэнцкіх спраў, варта падкрэсліць, што ад пачатку існавання кафедры да сёння амаль на кож-

(Працяг на стар. 4)

▲

Беларуская песня-76

Люба Сабалеўская з Дубічаў Царкоўных. Яна заняла трэцяе месца сярод салістаў у катэгорыі сучаснай песні.

Фота Я. Цялушэцкага

Іван Білеўскі і другія

Часта солтыса называюць гаспадаром вёскі. У Стараберазове (Гайнаўская гміна) солтысам з'яўляецца Іван Білеўскі. Выбралі яго сяляне два гады таму назад, неўзабаве пасля таго, як вярнуўся ён з войска і пачаў гаспадарыць разам са сваімі бацькамі.

Засталі мы яго пры выважэнні з хлявоў гною на поле. Да ўласнага трактара быў дачэплены воз-балон.

І пачалі мы гутарку аб справах вёскі, аб пераменах, якія наступілі ў жыцці вёскі падчас народнай улады. А калі закранулі пытанне аб яго гаспадарцы, солтыс адразу „сыпнуў" нам цэнтнерамі. І так, бульбы — 300 ц з гектара, жыта — 25 ц, пшаніцы і ячменю — па 30, рапсу — 20 ц, а ільну-саломы — па 5 тон з гектара. Прадалі Білеўскія дзяржаве 10 тон льняной саломы і атрымалі за яе 50 тыс. зл. У Стараберазове сёлета пад гэтай культурай было больш 80 га. Сяляне вёскі сеюць таксама больш чым на 100 га рапс. Стараберазоўцы атрымоўваюць шмат грошай за малако. Летам вёска здае каля 2 тысяч літраў штодзённа, а Білеўскія больш 30 літраў. Гадуюць яны 5 кароў і 6 штук маладняку. Развіваюць свінагадоўлю. Цяпер у іх 8 падсвінкаў і свінаматка, якая ў год дае два апаросы. Свінагадоўля ў іх на добрым шляху, будынкі для гэтага адпаведныя, і кармавая база ўласная. Нядрэнная таксама хата Білеўскіх, але хочуць мець яны значна лепшую, цяпер рыхтуюцца да яе пабудовы. Але перад гэтым 24-гадовы солтыс думае яшчэ ажаніцца. Цяпер жа на вёсцы, калі на гаспадарцы хапае рабочай сілы і ёсць ахвота да працы, можна жыць заможна і культурна.

Солтыс вёскі Іван Білеўскі.

Значна аблягчаюць сялянскую працу машыны. Іх у Стараберазове даволі многа. Найбольш іх, аж 15 штук, у Івана Трахімюка. Амаль у кожнага гаспадара ёсць свой сеўнік і касілка. Большасць жыхароў вёскі мае тэлевізары, крайзэгі, лядоўкі, прыгожую мэблю. Шмат у Стараберазове матацыклаў, 20 гаспадароў маюць свае ўласныя трактары, 30 гаспадароў — легкавыя машыны, а Іван Трахімюк, Міхась Кірылюк, Васіль Шпілько і Пётр Кубайчук маюць і трактар і легкавую машыну.

У Стараберазове шмат раменнікаў. Ёсць каму мураваць, штукатурыць хаты, прыгожа памаляваць пакоі, аканіцы, шчыты і вуглы дамоў, ёсць каму наладзіць тэлевізар, адрамантаваць трактар ці іншую машыну, падкаваць каня, ці зрабіць іншыя рамесныя паслугі. А Хведар Мароз рамесным спосабам нават прадукуе бетанняркі. Усе рамеснікі маюць гаспадаркі.

Многа ў Стараберазове добрых гаспадароў, якія атрымоўваюць высокія ўраджаі і добрыя вынікі ў жывёлагадоўлі. Да перадавых гаспадарак належыць гаспадарка сям'і Дзенісюкоў (Анатоля, Рыгора і Раісы). У іх 6 дойных кароў ды адкормліваец-

(Працяг на стар. 4)

Праз тыдзень у "Ніве"

Што будзе ў Міхалове? ● І ў песні і ў працы ● Куды падзецць мільёны? ● Чэслаў Неман у Беларусі ● Новая публікацыя аб Белавежы ● Нарва ● Што новага ў Васількоўскай гміне? ● З жыцця клуба БГКТ у Варшаве ● Сустрэча ў бельскім ліцэі ● Нацыянальная палітыка II Рэчыпаспалітай ● Весткі з Арэшкава, Гайнаўкі, Бельска, Крынак, Нараўкі, Чаромхі, Тапаркоў ● Калі сніцца блакіт ● Песня „Port piratów".

ШТО НОВАГА?

Грошы не пахнуць!

У апошні час газеты краін Лацінскай Амерыкі ўсё часцей стракацяць публікацыямі, прысвечанымі выкрыццю махінацый фармацэўтычных кампаній. У пагоні за нажывай дзялкі гэтых кампаній не грэбуюць ніякімі сродкамі. „Грошы не пахнуць“ — гэты дэвіз крымінальнікаў стаў для іх асноўным кіраўніцтвам. Людзі пакутуюць ад неўрастэніі — калі ласка, вось таблеткі для супакаення. Няма апетыту? І тут зноў прыходзяць на „дапамогу“ тыя, для каго хрумсценне грашовых асігнацый даражэй за ўсё на свеце.

Пяць лякарственных прэпаратаў, а іменна — вінстрол, нетацыд, канмел, раўдыксін і авулен — зняты з продажу ў Злучаных Штатах, таму што прызнаны вельмі шкоднымі. У той жа час яны рэкламуюцца ў лацінаамерыканскіх краінах як універсальныя сродкі ад многіх хвароб. Мексіканская газета „Соль дэ Мехіка“ адзначае, што амаль усе гэтыя лякарствы, якія ставяць пад пагрозу жыццё людзей, выpабляюцца ў лабараторыях, якія належаць замежным, як правіла, паўночнаамерыканскім, кампаніям.

Выпуск медыкаментаў у Венесуэле амаль на 90 працэнтаў знаходзіцца пад кантролем замежных кампаній, галоўныя канторы якіх знаходзяцца ў ЗША. Дырэктар Венесуэльскага інстытута па пытаннях спажывання Рауль Біская заявіў, што засілле замежных манаполій у нацыянальнай фармацэўтыцы вядзе да вялікай небяспекі для здароўя і жыцця спажыўцоў. Ён перадаў Камісіі па пытаннях аховы здароўя спіс медыкаментаў падазронай якасці. У некаторых лякарствах, як паказалі вынікі аналізу, знаходзілася значная колькасць атрутных рэчываў.

У калумбійскім горадзе Калі памерлі 4 чалавекі. Усе яны ўжывалі таблеткі, якія настойліва рэкамендуюць „інстытуты пахудзення“. Як высветлілася ў ходзе следства, гэтыя таблеткі разбураюць нервовую сістэму. Некаторыя пацыенты „інстытутаў“ пасля заканчэння курсу лячэння скончылі жыццё самагубствам. Прычыны? Абвастрэнне дэпрэсіўнага стану.

Непаўторная шкода, наносімая здароўю людзей лякарствамі, уласцівасці якіх недастаткова вывучаны, выклікае рашучыя пратэсты грамадскасці многіх лацінаамерыканскіх краін. У некаторых з іх прымаюцца ўжо радыкальныя меры, мэта якіх пакончыць з дзейнасцю замежных фармацэўтычных кампаній. Так, міністр аховы здароўя Перу заявіў, да прыкладу, што ў краіну забаронен увоз шэрагу лякарстваў, характар уздзеяння якіх на чалавечы арганізм недастаткова вывучаны ці выклікае сумненні. У іншых краінах уводзіцца такі парадак: перш чым паступіць у шырокі продаж, медыкаменты павінны быць старанна вывучаны і мець заключэнне кампетэнтных асоб.

Б. Баркоў

Дарагія гангстэры

На дарогах амерыканскага штата Фларыда з'явіліся шматлікія шчыты з надпісам: „Ад трох гадоў да пажыццёвага“.

Што б гэта магло значыць? А вельмі проста: мясцовыя дзялкі гэтак далікатна стараюцца застрашыць рабаўнікоў і гангстэраў. Маўляў, чытайце, якая суровая кара вас чакае.

Устаноўка такіх шчытоў абышлася фларыдскім бізнесменам у кругленькую суму: адзін мільён долараў. Дарагія, аказваецца, рабаўнікі і гангстэры.

З ВІЗІТАМ ДРУЖБЫ НА БЕЛАРУСКАЙ ЗЯМЛІ

Са шчырай радасцю і сапраўдным задавальненнем адзначаем, што шлях візіту дружбы ў СССР польскай партыйна-ўрадавай дэлегацыі, якую ўзначальваў I сакратар Цэнтральнага Камітэта ПАРП таварыш Эдвард Герэк, на гэты раз праходзіў праз Савецкую Беларусь. Правадыры нашай партыі і польскага народа найперш наведалі сталіцу БССР, горад-герой Мінск, пабывалі ў яго новых жыллёвых кварталах, а пасля наведання Музея Вялікай Айчыннай вайны Эдвард Герэк вось так гаварыў аб уражаннях польскай дэлегацыі:

„Як жа ж кантрастным з'яўляецца супастаўленне сённяшняга, прыгожага, жыццерадаснага Мінска з воблікам вашага горада-героя, варварскі разбуранага гітлераўскімі захопнікамі“.

Таксама і пабыўка ў Доме-музеі I з'езду Сацыял-дэмакратычнай рабочай партыі Расіі, якая сталася асновай ленінскіх рэвалюцыйных сіл, выклікала ў нашай дэлегацыі пачуцці пралетарскай еднасці ў барацьбе польскага і беларускага народаў з царскім прыгнётам за справядлівы грамадскі лад. З класавай ацэнкі нашых суседскіх суадносін у мінулым, як адзначыў Эдвард Герэк, вынікае цяперашняе сяброўства і ўзаемная блізкасць польскага і беларускага народаў. Няма між намі ніякіх супярэчлівых спраў і праблем. Нашы суадносіны былі канчаткова і назаўсёды вырашаны — і тут зноў спашлемся на словы Эдварда Герка — на аснове самаакрэслення, якое зараз жа пасля вайны расчысціла кожнаму з нашых народаў свой шлях у будучыню.

Цяпер спалучае нас цеснае супрацоўніцтва ва ўсіх галінах гаспадарчага і грамадска-культурнага жыцця. Спрыяльную аснову стварае для гэтага дынамічнае развіццё Савецкай Беларусі. Паводле слоў I сакратара кампартыі Беларусі, Пятра Машэрава, гаспадарка БССР на працягу апошняга дзесяцігоддзя амаль тройчы павялічыла свой эканамічны патэнцыял. Сучасны яе характар, гаварыў тав. П. Машэраў, вызначаюць тыя галіны прамысловасці, якія ўвасабляюць самы высокі ўзровень навукова-тэхнічнага прагрэсу, а ў сельскай гаспадарцы Савецкая Беларусь паспела ўжо ажыццявіць мадэль вялікатаварных, высокамеханізаваных, сацыялістычных па форме агракомплексаў, якія характарызуюцца высокай рэнтабельнасцю.

Такую, агульна кажучы, сучасную Беларусь убачыла польская партыйна-ўрадавая дэлегацыя. І таму ў выступленні Эдварда Герка на мітынгу дружбы на Мінскім трактарным заводзе знайшліся таксама словы аб зацікаўленні нашых гаспадарчых дзеячоў цесным супрацоўніцтвам між польскімі і беларускімі прамысловымі прадпрыемствамі на аснове роўнага партнёрства і ўзаемнай шматбаковай карысці.

Ужо зараз польская прамысловасць мае свой удзел у пабудове на Беларусі цукровых заводаў і дрэваперапрацоўчых камбінатаў. Прымаем таксама ўдзел у пабудове новаполацкага нафтаправода, які праходзіць праз Беларусь і Літву, а за гэта атрымаем ад Савецкага Саюза звышпланавыя пастаўкі так патрэбнай нам нафты.

Ад Савецкай Беларусі ў нашу краіну ўжо шмат гадоў паступае калійная соль, якую здабываюць у раёне Салігорска. У нашых крамах часта паяўляюцца халадзільнікі, ручныя гадзіннікі, тэлевізары і фотаапараты з Мінска. На палях працуюць трактары з фабрычным знакам „Мінск“.

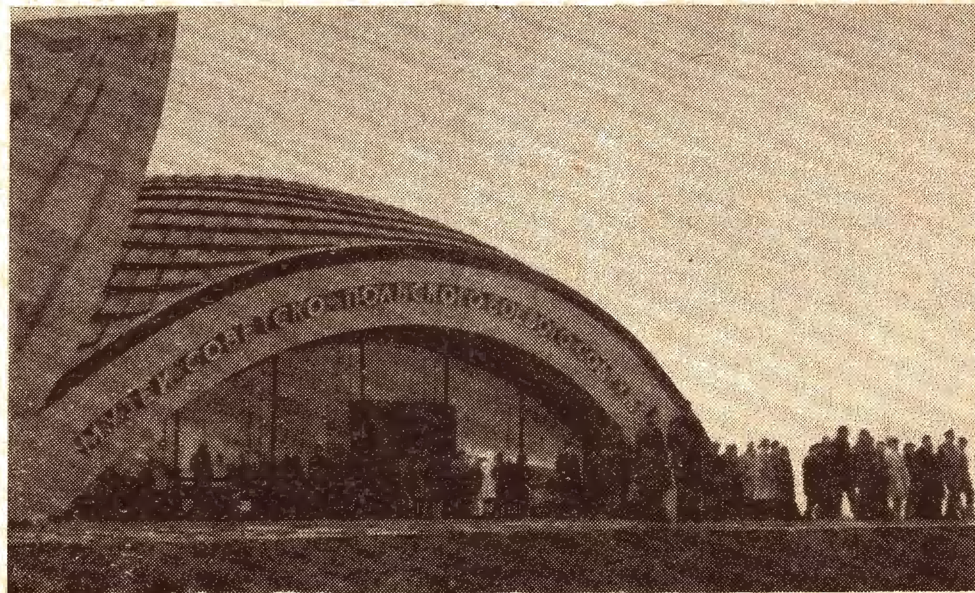
І яшчэ адна, чыста беластоцкая асаблівасць нашага добрасуседскага супрацоўніцтва ў галіне эканомікі. Абед мы варым на полымі з ваўкавыскага газа, а ў нашых дамах раз'ясняе вячэрні змрок электраэнергія, якая паступае з мясцовасці Рось. Аб гэтым варта ведаць.

Ёсць на беларускай зямлі адна мясціна, дзе асабліва моцна б'ецца сэрца кожнага паляка. Гэта Леніна. І там пабывала наша партыйна-ўрадавая дэлегацыя. Для старшыні Рады Міністраў ПНР, Пятра Ярашэвіча, было гэта падарожжа да дзён гістарычнай бітвы, у час якой і яму — афіцэру-касцюшкоўцу — давялося тут ваяваць.

Паяўленне польскіх гасцей усюды выклікала небывалае зацікаўленне беларускага насельніцтва. Так было на цэлым шляху падарожжа нашай дэлегацыі па Савецкай Беларусі. А калі на мітынгу на Мінскім трактарным Эдвард Герэк запытаў, ці патрэбны прысутным перакладчык, усе адгукнуліся, што добра разумеюць па-польску. І сапраўды ўсё абыйшлося без афіцыйнага перакладу.

Наша дружба мае глыбокія карэнні, і ўзаемнае зацікаўленне шырокага грамадства справамі свайго суседа праяўляецца штодзень і на кожным кроку. Найлепшы доказ гэтаму — вялікі поспех Дзён польскай літаратуры ў БССР, а таксама пастаяннае прыгранічнае супрацоўніцтва, пра якое таксама ішла гутарка ў час сустрэчы таварышаў Э. Герка і П. Машэрава. Гэтае супрацоўніцтва ацанілі яны як з'яву каштоўную і патрэбную.

Пабыўка польскай дэлегацыі на чале з Эдвардам Геркам на беларускай зямлі назаўсёды застанецца ў сэрцах беларусаў. (вр)

Музей савецка-польскай баявой садружнасці ў Леніна.

ХРОНІКА

■ 6 лістапада ў памяшканні ГП БГКТ адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны 59 гадавіне Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. З дакладам выступіў старшыня Галоўнай рэвізійнай камісіі БГКТ Міхась Хмялеўскі. У мастацкай частцы выступілі дэкламатары і мясцовы харавы калектыў „Каласкі“.

■ 6 лістапада на ўрачыстым вечары з нагоды гадавіны Вялікага Кастрычніка харавы калектыў з Дубяжына і эстрадная група з Плёсак выступалі ў Нарве.

■ Нядаўна адбыліся пасяджэнні праўленняў гурткоў БГКТ у Барысаўцы, Трывежы, Нарве, Адрынках, Сацах, Трашчотках, Катлах і Райску. Абмяркоўвалася дзейнасць у асенне-зімовым перыядзе.

■ 13 лістапада ў Ляшуках адбылася ўрачыстасць — ляшукоўскі гурток БГКТ запрасіў у сваю вёску членаў гуртка БГКТ з вёскі Скупава. У сардэчнай, сямейнай атмасферы гурткі абмяняліся вопытам у культурна-асветнай працы. Спатканне закончылася танцавальнай вечарынай. (мх)

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota — 4.XII. 6.00 RTV szk. śred. Mat. 6.30 Biolog. 7.00 Tech. Rol. J. pol. 7.30 Upr. rośl. 9.20 Pr. dnia. 9.25 Red. szk. zap. 9.35 Trasa. 10.00 Czerw., żółte, ziel. 10.10 Studio 2.

—o—

Niedziela — 5.XII. Techn. Rol. J. pol. 7.25 Upr. rośl. 7.55 Nasze spotkania. 8.10 Now. w domu i zagr. 8.35 Sport. 8.40 Sport dla wszyst. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 „Wielkie bitwy historii'' odc. pt. „Bitwa pod Austerlitz'' — film dok. fr. 11.35 Z kamerą wśród zwierz. 12.05 Dziennik. 12.25 Rolnicze rozmowy. 12.55 Żywoty instrumentów. 14.05 Dla dzieci. 14.50 Los. Duż. Lot. 15.05 Między nami jaskiniowcami — film anim. USA. 15.30 Wielka gra. 16.30 Sport. 17.50 Próba ognia — film fab. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.40 Bajka dla dor. 20.50 Wojna i pokój — film ser. ang. 21.40 Claude Franceis i jego goście — pr. rozr. 22.35 Sport.

—o—

Poniedziałek — 6.XII. 12.45 Tech. Rol. Hod. zwierz. 13.25 Mech. rol. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 17.45 Siedemnaście mgnień wiosny — film ser. ZSRR. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.40 Teatr Telewizji: William Gibson „Dwoje na huśtawce''. 22.20 W mikołajkowym nastroju — pr. estrad. 23.10 Dziennik.

—o—

Wtorek — 7.XII. 6.00 Tech. Rol. Hod. zwierz. 6.30 Mech. rol. 9.00 Mat. dla najmł. 11.30 Wojna i pokój — film ser. ang. 13.25 Tech. Rol. — Mat. 14.30 Chem. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.50 Lekt. Pegaza. 18.15 Świat i Polska. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.40 Wenecja, księżyc i Ty — film fab. wł. (komedia). 22.30 Balety polskie. 22.50 Dziennik.

—o—

Środa — 8.XII. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Chem. 9.00 Dla szkół. Fiz. kl. VI. 11.05 Hist. kl .VII. 12.00 Chem. kl. VIII. 12.45 Tech. Rol. Chem. 13.25 Upr. rośl. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Los. Mał. Lot. 17.55 Andrzej i Eliza — pr. rozr. 18.35 Komicy niemego ekranu. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.40 Filmy Bergmana: Persona. 22.05 Sport. 22.50 Dziennik.

—o—

Czwartek — 9.XII. 6.00 Tech. Rol. Chem. 6.30 Upr. rośl. 9.00 Dla szkół: Przysp. obr. kl. VIII i I lic. 11.05 J. pol. kl. VII. 12.00 Decyzje piętnastolatków. 12.55 J. pol. kl. IV lic. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Hod. zwierz. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Turniej z Bratkiem. 18.00 Patrol. 18.20 Fakty, op., hip. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.40 07 zgłoś się — odc. III filmu ser. 21.40 Pegaz. 22.25 Pół godziny z Wiesławem Gołasem. 22.55 Dziennik.

—o—

Piątek — 10.XII. 6.00 Tech. Rol. Fiz. 6.30 Hod. zwierz. 11.05 Dla szkół: Wych. techn. — kl. I—III lic. 12.00 Wych. ob. kl. VIII. 12.45 Tech. Rol. Mat. 13.20 Biolog. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Pora na Telesfora. 17.30 Dla każdego coś morskiego. 18.00 Inf. Wyd. 18.20 Eureka. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.40 Miłość Aloszy — film fab. radz. 22.05 150 lat Cegielskiego — pr. rozr. 23.00 Dziennik.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 3.XII — 8.20 Spektakl. 16.40 Nasza biografia. Rok 1921. 17.55 Film fab. 19.30 Panorama film. 21.00 Gimnastyka art. Puchar Interwizji.

Sobota 4.XII — 7.30 Koncert. 11.25 Film fab. 12.50 Hokej. Spartak — Traktor. 16.55 W świecie zwierz. 17.55 Film fab. 19.30 Gimnastyka art. Puchar Interwizji. 20.45 Koncert.

Niedziela 5.XII — 11.30 Film fab. 15.20 Cyrk. 16.15 Filmy anim. 16.40 Klub film. 17.55 Film fab. 19.30 Pr. rozr. (Ostankino).

KINO

Białowieża Lady Caroline Lamb — ang. 7—8. Bądź z nim szczęśliwa — radz. 9—10. Z podniesionym czołem — USA 11—12.

Bielsk Podl. Chintawon — USA 7—8. Motylem jestem — pol. 9—10. Maria — szwedz. 11—12.

Czyże Halo taxi! — NRD. Kalendarz warszawski — pol. 8—12.

Dubicze Cerkiewne Ostatni wiosenny śnieg — wł. Przeznaczenie ma imię Kamila — czes. 8—12.

Gródek Lady Caroline Lamb — ang. 11—12.

Kleszczele Kasztany miłości — wł. 7—8. Na niebie i na ziemi — pol. 9—10. Ostatni skok gangu Olsena — duń. 11—12.

Michałowo Dziewczyna z laską — ang. 7—8. Synowie szeryfa — USA 9—10. Noc na Karlsztejnie — czes. 11—12.

Mielnik Kraksa — wł. 8. Akcja Bororo — czes. 11—12.

Milejczyce Trzy orzeszki dla kopciuszka — czes. 7—8. Magelan powraca — rum. 9—10. Skazany — pol. 11—12.

Narew Był sobie glina — fr. Julia, Julka, Juleczka — NRD — 8—12.

Narewka Jesień debiutantów — rum. Anna i komandor — radz. 8—12.

Nurzec Białe słońce pustyni — radz. 7—8. Niewygodny kochanek — wł. 9—10. Nocne widma — ang. 11—12.

Orla Iwan Kondarew — bułg. Zdradzieckie gry miłosne — czes. 8—12.

Rajsk Znikąd do nikąd — pol. Podróż — wł. 8—12.

B.Z.Graf. Zam. 2827 F-4

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 215

БЛІЗКАСЦЬ ДАЛЁКАГА

ВОСЬМАЕ

Над вадою схіліліся
Вербы-літаніі.
Ціша у цішы,
Гранне у гранні.
Усё сёння далёкае
Блізкім мне стала,
Цябе мне замала
І свету мне мала.
У вербах і ў нас
Тое ж самае гранне.
Над вадою схіліліся
Вербы-літаніі.
Над вадою схіліліся
Бербы-літаніі.
Вербы пачуццяў,
Вербы жаданняў —
Вербы сумоты
Глыбокай, глыбокай,
Дзяўчыны вярбе
Маёй сінявокай.
Вербы, як крылы
Анёлаў журботных,
Вербы спакойнага
Вечнага лёту.
Над вадою схіліліся
Вербы-літаніі,
Як паэтэсы
З лірычным прызнаннем,
І пішуць на люстры
Элегію-вечнасць,
Пішуць журбою
Сардэчнай, сардэчнай...
Над вадою схіліліся
Вербы-літаніі —
Ціша у цішы,
Гранне у гранні.

ДЗЕВЯТАЕ

Спяшаўся, мабыць, час.
Таму я апаздаў.
І зроблена не ўсё
І зроблена не так.
Гарыць, гарыць
Далёкая звязда
І кліча, кліча ўдаль
Маёй надзеі птах.
А можа гэта ўсё
Толькі ілжы-хрысты —
Анёлы тых надзей,
Што праўдаю былі,
Ляжаць даўно ў гразі,
Як мёртвыя лісты,
Чакаючы слязы,
Чакаючы былін...
О не! Пакуль яшчэ
Рука пяро бярэ —
У сэрцы, значыць, ёсць
І песня, і сляза —
Дык трэба гаснуць мне
І трэба зноў гарэць,
І многа раз маўчаць,
І многа слоў сказаць.

ДЗЕСЯТАЕ

Я дзякую табе за ўсе лісты,
Якіх ты мне не напісала.
Прайшоў туман блакітнасцю густы
І вылечыў мяне памалу.
Калі б мяне хто сёння запытаў:
Кахаеш ты ці не кахаеш?
Нічуць я не змяніў бы, не салгаў,
Калі б сказаў яму — не знаю.
Ды не пярэчу, што яно было
І мне дало пачуццяў школу,
І як туман нядзельны адплыло,
Пакінуўшы ў душы асколак.

АДЗІНАЦЦАТАЕ

Пачынаюся там,
Дзе канчаецца поле.
Дзе вусны чароту
Цалуюцца з ветрам.
Пачынаюся там,
Дзе гранічыць таполя
Каронаю з небам
І карэннямі з нетрай.
Пачынаюся там,
Дзе канчаецца гоман;
Я яго прадаўжэннем
І радасным плачам.
Пачынаюся, дзе абрываецца
Промень
На далоні зямлі,
Як ад радасці здача.

Алесь Барскі

Прага незнікаючая

У ночы дажджом шумячай,
Вочы тваё толькі блакітнелі.
Зрэнкі нашыя, затапляючыся ў сабе,
Ці... супольны свет з двух асобных будавалі?
Ці выкрэслівалі адзіны шлях?

Не было тваіх, ні маіх — ног, ні рук,
Усмешак ні жэстаў.
З плачучым увесь час небам і зямлёй
Паказвалася, што вочы губляюцца ў небыццё.

І нішто не было важнае. Бо нічога не было.
Толькі твае вочы, заўсёды ўглядаючыеся,
Праз якія — як вароты — гэтак вельмі жадала б
Увайсці і... астацца ў табе.

Варвара Л. Кваніш

* ✻ *

ты свет
хацела б
развесяліць
словамі
усмешкай
вачыма
вясёлымі
быццам вясна
падумай
ён
такі вялікі
ён такі
нялюдскі
і моцны
а ты
адна

Агнія

ВІЗІТ

Яна так чакала. Чакала таго дня, калі пераступіць парог яго дома. Яе моцна пабуджаная фантазія не магла выразна намаляваць вобраз таго дома і ў гэтым вобразе яго. Знаёмы і незнаёмы ёй чалавек здаваўся такім вялікім, захапляючым чалавекам, што зусім немагчыма было ўявіць у сваіх думках яго ўласны куток.

Амаль у кожнай галіне ён мог сказаць нешта цікавае, арыгінальнае, уласнае. Яна, галодная шчырых кантактаў з людзьмі, вельмі перажывала багатыя з ім сустрэчы. Тут ніколі не было канчатковых вывадаў, заўсёды выступала месца адкрытае. Яны даволі добра разумелі адзін другога.

У нейкім моманце яна ўсведаміла вялікую сімпатыю да гэтага чалавека, скромнага і добрага. А яшчэ пазней адчула, што ён стаў ёй чалавекам блізкім.

Запрашэнне да яго яна ўспрыняла з вялікай радасцю. Доўга адцягвала з візітам, само чаканне было для яе нечым вялікім, прыемным.

І вось наступіў гэты дзень.

Яна пераступіла парог яго дома. Першае ўражанне — вялікі, велізарны пакой і многа, многа кніжак. Кніжкі, кніжкі, кніжкі... Яна адчула, як гэты чалавек вельмі многа працуе над сабой. Тут ён сказаў, што праца заглушае яго вялікую самотнасць.

Доўга яна была пад уражаннем гэтай сустрэчы. Цяпер наступілі для яе працавітыя дні. Няма самотнасці...

Яна рашыла многа, многа працаваць.

Надзея Артымовіч

* ✻ *

З неба
дождж сіта зрабіў
у дзень
цёмны ад хмараў
слязлівых.
Выкідаюць ваду
на абшырную зямлю,
адбіваюцца
ад бубна
палёў і лугоў,
пажаўцелых
ад восені
заядлай на колер зялёны...
Як захацелася б мне
пад дождж гэты
ўцячы,
зачапіцца за халодныя
струі і пачуць,
як пульсуе
жыццём
дарагая зямля,
разараная
небам пахмурным.

Юрка Харкевіч

* ✻ *

Ніхто нэ можэ
Даці шчасце другому

Бліського шчасця
бэз смутку і жалю

Ніхто нікому
Нэ зробіт урэду

Такого як сам
собе штодня нэсэш

Ваву

* ✻ *

За летам лодак рад смуткуе.
Ліствой заплакалі галіны.
З кім у дарогу паплыву я?
Хіба ўжо толькі з успамінам.

Ты адплыла, астаўся з марай,
Як Рабінзон пасля крушэння.
Блукаю ў восеньскім пажары,
Я сам таксама ўжо асенні.

Віктар Швед

не гавары нічога
вочы хай
гавораць
няхай гавораць
вочы
не забівай
цішыні
асеўшай ў сэрцах
дрыготкіх
ганарыстых
а ўсё ж пакорных
далоні
мне дай
маўклівыя
свой твар утулю
будуць ведаць
усё
маўчы
мае мары
сумам
палоняць палі
у пахмурным небе
бачу вочы твае
шэрыя з журботы
неба
збалелае восенню

Вераніка Леанюк

Хрысціна Саўко

Нарадзілася я 3 красавіка 1961 года ў вёсцы Лука, у сям'і селяніна.

У верасні 1968 года я пайшла ў першы клас падставовай школы ў Луцэ, а ў чэрвені 1976 года я закончыла падставовую школу. Цяпер вучуся ў агульнаадукацыйным ліцэі ў Міхалове.

Вершы я пачала пісаць, калі перайшла ў восьмы клас. Спачатку пісала толькі па-польску, потым пачула страшэнную ахвоту выказацца на роднай мове — па-беларуску, бо ўсё ж такі гэта мова, на якой я сказала першае слова.

Цяпер пішу я вершы і апавяданні — у залежнасці ад таго, як прыйдзе натхненне — па-польску ці па-беларуску.

СТАІШ

думаеш аб тым
што
было а што будзе
і што ніколі не паўторыцца
успаміны пра цара
слаўную каралеву
нават забудзешся
пра сябе
пра жыццё сваё
якое будзе здавацца
табе невыгодным
потым
як здумаеш пра ўсё
што было
і не было
прыпомніш сабе
і ўсміхнешся
успомніцца з
гадоў маладых песня
ты ўстанеш
і рукі падымеш угору
і забудзешся пра тое
што не павінна было
увайсці ў аснову жыцця твайго.

Хрысціна Саўко

Сказка о моіх повротах на вёску

а як
прылечу я
з чортовым вэсіелём
на юзіковскі сінокуос
крыжом мэнэ повстрычают
і як віедьму прожэнут

а як
сяду я в короні
з круоль — круольком моім
на сіэна
на стогові
розсміются з мого трону
абдыкую і зжэнут
в муой край ідэалістычны
до жыця нэпрактычны

за сіміютылёма языкамі
будэм жыті
як у Бога за порогом
в двэры добіватісь
квасным віноградом обжыратісь
пальці в жыці умочаті
і так вэльмі скучаті
по сэлі скучаті

Зося Сачко

* ✻ *

я знаю
— абсалютна ўпэўнена
ў адной толькі рэчы
цень мой заўсёды верны

ідзе за мною
ад нараджэння
(мы нарадзіліся разам)
і праз жыццё
— да смерці
(таксама разам)
я ўдзячна яму за
упэўненасць

Ірэна Баравік

ІВАН БІЛЕЎСКІ і ДРУГІЯ

(Працяг са стар. 1)

ца 7 штук маладняку. Летам прадаюць яны дзяржаве каля 50 літраў у дзень малака, а цяпер, у асенні перыяд, каля 30 літраў. Бульбы сёлета здалі 10 тон. Ды на корм для жывёлы пакінулі поўныя склепы. Прызапасілі таксама шмат сена і канюшыны.

Іван Трашчотка найбольш увагі прысвячае свінагадоўлі. Ёсць у яго свае мацёры, і ён цесна супрацоўнічае з СКР-ам у гэтай галіне.

У Стараберазове 120 гаспадарак. Маладых гаспадароў у вёсцы больш 30. Прыкладна столькі і сялян-рабочых, з якіх найбольш працуе ў Гайнаўцы. Нямала ёсць такіх сем'яў, у якіх сыны і дочкі або браты і сёстры паканчалі вышэйшыя і сярэднія школы і працуюць у многіх гарадах Польшчы.

Прыязджаюць наведаць родны кут пераважна на Ганну, бо ведаюць, што ў гэты дзень можна ўбачыцца з многімі выхадцамі з Стараберазова. Вельмі задаволены яны тым, што добры цяпер даезд да іх мясціны, бо і чыгуначны прыпынак, што на скраю вёскі, пабудаваны не так даўно, і аўтобусы ездзяць праз вёску. Вёска становіцца з кожным годам прыгажэйшая. Прыгожыя дамы, вуліца, платы, панадворкі.

Але ў гэтай вёсцы няма дзе сабрацца, няма клуба. Ён раней быў у прыватнай хаце, але цяпер сам гаспадар выкарыстоўвае гэтае памяшканне. Солтыс вёскі і партыйная арганізацыя робяць захады, каб пабудаваць клуб. У вёсцы будзе будавацца таксама супрацьпажарны басейн. Як сцвярджае солтыс, на гэта ўжо атрымана 50 тыс. зл. Каб былі яшчэ лепшыя ўраджаі, праводзіцца дрэнацыя на 300 га зямельных угоддзяў.

М. Хмялеўскі

Вуліца ў Стараберазове.

Пачатак на стар. 1

20 ГОД КАФЕДРЫ БЕЛАРУСКАЙ ФІЛАЛОГІІ ВАРШАЎСКАГА УНІВЕРСІТЭТА

ным курсе разам з беларусамі вучацца палякі. Некаторыя з іх выводзяцца з цэнтральнай або заходняй Польшчы.

Варта падкрэсліць, што кафедра дзейнічае ў добрым памяшканні і што яе кіраўніцтва адчувае шырокае зацікаўленне і дапамогу як з боку дэкана дац. др Марыі Яжовай, так і з боку рэктара праф. др Зыгмунта Рыбіцкага, а таксама з боку сакратара партыйнай універсітэцкай арганізацыі, выхадца з Беласточчыны, праф. др Ігара Цімафеюка.

Нельга абыйсці навуковых праблем, якімі займаліся або займаюцца супрацоўнікі кафедры. Некалькі гадоў таму назад праф. А. Абрэмбская-Яблонская разам з калектывам супрацоўнікаў падрыхтавала польска-беларускі слоўнік. Зараз др Э. Смулкова разам з калектывам супрацоўнікаў рыхтуе слоўнік польска-беларуска-літоўскага пагранічча. Літаратуразнаўцы працуюць над гісторыяй беларускай літаратуры.

Апрача гэтага, супрацоўнікі кафедры апублікавалі і публікуюць дзесяткі мовазнаўчых або літаратуразнаўчых артыкулаў у навуковых перыёдыках, выходзячых у розных гарадах Польшчы.

Адзначаючы дваццацігоддзе кафедры беларускай філалогіі, варта падкрэсліць што з'яўляецца яна першай навукова-дыдактычнай беларусазнаўчай установай у многавекавой гісторыі Польшчы. Нельга гэтага факту не звязваць з сацыяльным ладам Народнай Польшчы і з нацыянальнай палітыкай Польскай аб'яднанай рабочай партыі.

Аляксандр Баршчэўскі

ЛОСІ Ў БЕЛАВЕЖСКАЙ ПУШЧЫ

Самай цікавай і арыгінальнай звярынай у Белавежскай пушчы, несумненна, з'яўляецца зубр. Ну, калі б ужо трымацца нейкай чарговасці, на другім месцы паставіў бы я лася. Думаю, што лось можа ўпрыгожыць кожную пушчу, кожны лес. З белавежскімі нетрамі звязаўся ён здаўных-даўна, хаця яго пагалоўе хісталася даволі часта. У даўнія часы, калі пушча межавала з шырокімі балотамі, асабліва з усходняга боку, лосі адчувалі тут сябе добра і было іх шмат. Праўда, што ў летні перыяд, дзесьці ў палове ліпеня пакідалі яны пушчу і вандравалі ў пінскія балоты, але ў канцы верасня вярталіся. Паступовае змяншэнне ліку гэтай звярыны пачалося ў той момант, калі паляўнічыя наглядчыкі атрымалі ўказанні дастаўляць дзяржаве скуры з большых млекакормячых, за выключэннем зуброў. Патрывожаныя даўтаногія пустэльнікі пачалі ўцякаць у іншыя лясы, пераважна ў Заходняй Расіі.

Сапраўдны пагром на ласей прыйшоў у 1797 г., калі цар Павел I выдаў указ аб дастаўцы ласіных скур на штаны для рускай арміі. Ляснічы Белавежскай пушчы Астрамецкі востра ўзяўся за выкананне ўказання, якое атрымаў ад свайго начальніка з Брэста Шчэпанкоўскага. На шчасце, Шчэпанкоўскі хутка апамятаўся і забіванне, задуманае царом у шырокім маштабе, устрымаў. 19 чэрвеня выслаў намесніку губернатара рапарт, у якім прыводзіў многа аргументаў супраць адстрэлаў ласей у летні перыяд. Справа закончылася поспехам, адстрэлы былі ўстрымаемы да лістапада, а ў сапраўднасці працягнулася гэта да лютага наступнага года. Новы ляснічы Кшыштаф Энгельгардт дакладвае 1.II. 1798 г., што ў пушчы ласей знаходзіцца ў даны момант не больш чым 125 штук. Праз паўтара тыдня атрымлівае з Вільні загад, у якім даручаецца яму адстрэліць з гэтага ліку 40 штук. Такім чынам гінуць амаль усе самцы.

На працягу звыш 70 год у пушчы будуць блукацца адзіночныя штукі. У 1860 г., перад паляваннем цара Аляксандра II, удалося злавіць да паляўнічага агароду толькі 3 ласей. Але праз некалькі гадоў яны ізноў паяўляюцца ў пушчы ў большай колькасці (галоўным чынам па прычыне асушэння пінскіх балотаў). У 1883 г. налічваецца іх тут каля 700 штук. А калі ў 1885 г. паляваў у Белавежы вялікі князь Міхал Нікалаевіч, у паляўнічым агародзе было больш ласей, чым зуброў.

Аднак наступныя гады ізноў прыносяць вялікі урон пагалоўю звярыны. Паляўнічае праўленне пушчы абмяжоўвае колькасць ласей таму, што яны наносяць сур'ёзныя шкоды лесу, а прадстаўляюць меншую цэннасць, чым зубры і алені. Ужо ў 1941 г. налічваецца ў белавежскіх нетрах толькі 50 ласей. I сусветная вайна памяншае гэты стан да 5-6 штук, а дзякуючы браканьерам у хуткі перыяд лось зусім знікае з пушчы. Праўда, часам на працягу некалькіх гадоў паявіцца нейкая штука, ды і то на ўзлессі.

У 1937 г. Дырэкцыя дзяржаўных лясоў у Белавежы пастанаўляе нанава акліматызаваць ласей у пушчы. У надлясніцтве Грудак будуецца 2,5-гектаровы звярынец, у які уладальнік маяратy князь К. Радзівіл з Давідгрудка прыслаў 3 цялят. З іх удаецца выгадаваць адну самку. У чэрвені 1938 г. князь Радзівіл прысылае новую партыю ласянят, складзеную з 5 самак і 3 самцоў. Неўзабаве надлясніцтва Івацэвічы дадае да гэтага ліку 2 самцоў і 1 самку. Не ўсіх цялят удалося выгадаваць, але ўсё-такі непасрэдна перад пачаткам II сусветнай вайны ў звярынцы было іх натавана 9 штук. Вайну перажылі 3 самкі, але хутка перасяліліся з пушчы.

Вясной 1948 года Белавежскі нацыянальны парк пачаў ізноў гадаваць ласей у звярынцы. Спярша прывезлі 4 штукі з СССР, затым у наступным годзе 2 штукі з Швецыі. Гадоўля вялася з некаторымі цяжкасцямі. Некаторыя штукі здыхалі, а крыху было выпушчана на свабоду. Гадавалі іх у звярынцы да 1964 г. калі была адстрэлена апошняя штука з прычыны дэфармаваных капыт.

Зараз у пушчы жыве даволі многа ласей. Налічваецца іх тут часам каля 80 штук. Трымаюцца яны ў большасці беларускай часткі пушчы, хаця і ў польскай частцы перыядычна паяўляецца больш дзесяці штук. За апошні час выдаецца нават дазвол на адстрэлы. Знак гэта, што лось з'яўляецца ўжо не выпадковым жыхаром Белавежскай пушчы.

Тэкст і фота
П. Байко

Фрагмент экспазіцыі ласей у Прыродазнаўчым музеі ў Белавежы; побач стаіць Уладзімір Гвай, шматгадовы наглядчык пасляваеннай закрытай гадоўлі ласей.

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

АЛЬБЕРТ ПАЎЛОВІЧ — ЧАСТКА XXIII

Гумарыстычная плынь. Заканчэнне. Засталося яшчэ разглядзець тры вершы: „Лыкі, не каўбасы", „Што пяць вёрст" і „На рынку". Верш „Лыкі, не каўбасы" — гэта твор алегарычны. У ім некаторыя рысы чалавечага характару паказаны пасрэдна, на прыкладзе лісы. Такі прыём у гумарыстычнай і сатырычнай літаратуры вельмі часты, аднак Паўловіч яго выкарыстаў толькі ў гэтым вершы.

У вершы Паўловіча ліса дабралася да сялянскіх каўбас на жэрдцы і аб'ела іх знізу. Калі назаўтра селянін, заўважыўшы шкоду, павесіў жэрдку з каўбасамі вышэй, ліса, не могучы іх дастаць, па-першае, крывадушліва абураецца, што селянін заняўся гэтай работай у нядзелю, па-другое, асуджае селяніна за скупасць, па-трэцяе, пацяшаецца тым, што гэта не каўбасы, а „кружанкі з лыкаў". Вось красамоўная тырада лісы:

Вось то дзіва, што-ткі спраўды
Мужыку прыспела,
Нашто было чапаць жэрдку?
Хай бы так вісела.
Не, во! — чэрці узагналі,
Ўспёр вунь аж пад стрэху;
Сёння свята, а ён робіць —
Не баіцца грэху!
Як бы добрае вісіць што,
Сцеражэ, баіцца,
Во, дзе бо дурны салоха,
Цэлы век скупіцца.
Ён шкадуе, — што? — спытаў бы,
Ды вышэй падтыкаў...
Цьфу! — ды гэта ж не каўбасы,
А кружанкі з лыкаў!

Два апошнія вершы „Што пяць вёрст" і „На рынку" звязаны з кірмашом. Аднак кірмаш, рынак з'яўляюцца тут толькі прадлогам. Аўтар выкарыстоўвае рынак для паказу пэўных схільнасцей і паняццяў у беларускага селяніна.

І так, у вершы „Што пяць вёрст" беларускія сяляне мерацъ даўжыню дарогі, адлегласць колькасцю карчом, якія стаяць пры дарозе што пяць вёрст.

Верш „На рынку" гэта сапраўды смешная замалёўка.

Гаспадар наважыў старгаваць карову.
Ходзе скрозь па рынку, каб, бач, дзе
Напаткаць жывёлу. Ажно во — за рогі
Баба сваю цёлку на кірмаш вядзе.
Гаспадар падходзе: — Прадаеш цялушку? —
Стаў пытаць у бабы, колькі грошы даць, —
— Ну, а ці ж слухмяна? Можа наравіста?
— Не, панок, ніколі не было відаць.
Толькі як падступіш падаіць, дык праўда,
Сцеражыся востра, бо якраз бадне.
— Ну, дык гэта глупства! Нават яшчэ лепей.
Бо даіць трэ будзе жонцы, а не мне.

Вось каб знайшліся такія працаўнікі!

Цэлы год выбіраўся я пайсці ў гэтае кіно. Амаль дзень у дзень на працягу двух гадоў быць у Бельску і не наведаць кіно — гэта ўжо чыстае бескультур'е. Але так ужо ёсць. Калі нешта талковенькае паказваюць, то часу няма, а калі час ёсць, то круцяць нейкую бесталач. Вось і пайдзі! Але на гэты раз, быццам бы згаварыўшыся, збегліся абедзве ўмовы. Якраз „Паліцэйскіх" паказвалі. Дасканалы фільм. Як жа тут не пайсці. Ну і пайшоў. Кіно быццам бы не тое. Вось што значыць дасканалы рамонт. Светлы, чысценькі калідорчык. На сценах вісяць фатаграфіі акцёраў, кадры з фільмаў. Аж стаяць хочацца. Але вось першы званок. Кантралёрка, ветліва ўсміхаючыся, правярае білецік, тлумачачы, дзе маё месца. Сядаю ды чакаю цярпліва. Зала запоўнена пераважна моладдзю, так і дыхае рогатам. Але святло адно за адным пачынае гаснуць і пасля нейкага скрогату ды шуму на экране паявілася першая карціна. Хроніка. Значыцца, дзесяць-пятнаццаць хвілін з навінамі, праўда, спозненымі, але ўсё ж такі яны называліся навінамі. Зала далей шуміць. Навіны, відаць, не ўзялі. Гледачы маюць свае і, бадай, намнога цікавейшыя, калі ацаняць іх па безупыннай размове, падтрымоўванай выбухамі смеху. Сяджу цярпліва. І вось заскакалі па экране каляровенькія літары загалоўка. Пачынаецца, значыць, фільм. Зала прыціхла, даючы гэтым спрыяльную атмасферу для агляданocc. Кожны ўзіраецца ў мільгаючыя прозвішчы выступаючых акцёраў. І ўжо думаў забыцца аб усім на свеце ды прыступіць да агляданне, як раптам: „Хала! Няма ніводнага шырокавядомага акцёра". Ага! Значыць, будуць каментарыі ды характарыстыкі. Але нічога. Далей цярпліва сяджу. Можа ўдасца неяк выключыцца. Не прайшло і дваццаць хвілін, як зноў пачалося. Якраз тады, калі на экране паявілася маладая прыгожая дзяўчына і пачала распранацца. Зала зарэагавала як толькі ўмела. Пачаткова пачуўся стогн. Потым перарадзіўся ў рык, які напамінаў жаласнае мычанне бітай каровы. Хто быў бітым, а хто біў, невядома. Адно толькі ведаю, што смальнуў мяне нехта проста ў вуха нейкай гарошынай, падмацоўваючы словамі: „Такую б нам сюды ў Бельск". Але, міленькія, прычым жа тут я? Ужо і аглядаць адхацелася. Уся ўвага разбітая. Сяджу і думаю безупынна, калі ў другое вуха заедуць. А зала аж падносіцца. Толькі стогн ды мычанне расплываецца. Зусім, як у заапарку. А там у левым баку яшчэ цікавей. Пачаткова чуваць было глухі стук, а потым нешта з рук у рукі пачалі перадаваць. Адразу цяжка было разабрацца, але калі на экране паявілася светлая карціна і на зале стала відней, усё стала ясна. Нехта, каму, відаць, не хапіла грошыкаў на кансумпцыю, а на лавачцы ў парку не дазваляў холад, у кіно бутылачку віна прывалок і пір распачаў. Толькі бульканне чулася ды паперкі, як самалёцікі, лёталі. Можа б яшчэ і спяваць пачалі, але канец фільма ў гэтым перашкодзіў і святло запалілася. Глянуў я на залу, а там толькі мамкі з таткам не хапае. Ужо лепш засмяціць нельга было. Вось дзе культура! Вось, здаецца, каб знайшліся такія працаўнікі, якія б маглі падрамантаваць так, як гэта зрабілі з кіно, усіх тых, якія не ўмеюць там сябе паводзіць! Была б дасканалая паслуга і для тых, што тут працуюць і для тых, што аглядаць хочуць.

Бізун

Весткі з Супраслі

ТРЫ НОВЫЯ КРАМЫ

У гэтым годзе значна зручней рабіць пакупкі ў развіваючайся ў турыстычным напрамку Супраслі. Толькі за бягучы год прыбылі тры новыя крамы.

У пачатку года была адкрыта крама гміннай спулдзельні з рознымі прыладамі для прадукцыі ў галіне сельскай гаспадаркі, а неўзабаве была аддадзена ў карыстанне і крама з прадуктовымі таварамі, якую пабудаваў аддзел ваяводскага спажывецкага кааператыва (ВСС) „Сполэм" у Супраслі.

У пачатку лістапада адчыніла свае дзверы для ўсіх пакупнікоў трэцяя ў гэтым годзе спажывецкая крама ВСС „Сполэм". Пабудавалі яе на пяць месяцаў раней намечанага тэрміну. (ця)

Валейбалісткі з бельскага белліцэя з трэнерам Мікалаем Шымчуком.

НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

ЗБОРНАЯ ДЗЯВОЧАЯ

Усіх іх дванаццаць і ўсе яны вучаніца ў Агульнаадукацыйным ліцэі імя Браніслава Тарашкевіча ў Бельску Падляшскім. У палон спорту папалі аднак намнога раней, а дакладна пяць год таму назад, калі яшчэ былі вучаніцамі пачатковай школы № 3. Можа ўсё прайшло б і без водгуку, каб не тое, што якраз тады ў школу прыйшоў працаваць малады, поўны энергіі настаўнік фізкультуры Мікалай Шымчук, які ўжо праз некалькі ўрокаў адкрыў у іх дрэмлючы спартыўны талент. Распачаліся трэніроўкі, потым удзел у сяброўскіх матчах, першыя перамогі. Час аднак плыве. Трэба было развітацца са школай. І, здавалася, што гэта ўжо ўсё. Але дзяўчаты, быццам згаварыліся, і ўсе паступілі ў агульнаадукацыйны ліцэй. Зноў яны разам. Зноў са сваім настаўнікам і дасканалым трэнерам. І вось ужо мінае пяць год упартай працы. Тое зярнятка, што было кінута на самым пачатку, ператварылася ў цудоўны плод. Дзявочая валейбольная каманда з'яўляецца спартыўным прадста[...] не толькі школы, але і горада, дз[...] ляецца найлепшай, беручы[...] пад увагу ўзрост. Уваходзіць яна[...] стаў гарадскога спартыўнага клуба. Во[...]сем дзяўчат іграюць як юнацкая каманда, а чатыры (з якіх адна, а дакладней Раіса Харытанюк як прадстаўнік горада і ваяводства ездзіла нядаўна іграць у Савецкі Саюз) уваходзяць у састаў групы сеньёрак.

Аб дасягненнях на ніве спорту сведчыць цэлы рад дыпломаў. Дзяўчаты ўсімі сіламі стараюцца абараняць добрае імя горада і падтрымоўваць адначасова традыцыю сваёй школы. Як і ў кожнага, у іх ёсць свае мары на будучыню. Хочуць яны ўвайсці ў фінал сярэдніх школ ваяводства. Ці гэта толькі мара? Бадай, не. Улічваючы тыя трэніроўкі, якія адбываюцца чатыры разы ў тыдзень у адпаведна падрыхтаванай фізкультурнай зале, і тыя ўсе сілы, што прыкладае М. Шымчук як педагог, добры спартсмен і трэнер, то нават немагчымае можна зрабіць магчымым.

М. Шаховіч

Фота Я. Цялушэцкага

цэнтры сталіцы [illegible] ка. Яго маляўнічыя берагі — любімае месца адпачынку жыхароў Каломба. Аднак на возера навалілася нечаканая бяда. Яго некалі ззяўшая пад яркім трапічным сонцам паверхня за якія-небудзь некалькі тыдняў амаль поўнасцю пакрылася буйнай зелянінай.

Расліны, велізарная калонія якіх ледзь не „паглынула" Бейру, вучоныя адносяць да адной з разнавіднасцей гіяцынта. Магутныя карані яго, здольнасць да хуткага размнажэння — вось прычыны з'яўлення на возеры суцэльнага зялёнага дывана, які свабодна вытрымлівае вагу чалавека.

Камісія порта Каломба аб'явіла расліне сапраўдную вайну. Рабочыя на плытах плаваюць па возеру і бусакамі зграбаюць пругкае лісце з ярка-фіялетавымі кветкамі. Дэпартамент сельскай гаспадаркі робіць крокі па арганізацыі перапрацоўкі гэтай экзатычнай сыравіны ў... звычайны кампост — каштоўнае ўгнаенне.

З рэпарцёрскіх запісак

ПАСЛЯ СЕЗОНА Ў СКР

Закончыліся сёлетнія тэрміновыя палявыя работы. Урэшце сяляне могуць крыху адпачыць. Іх цяжкую працу стараліся аблегчыць сваёй тэхнікай **спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў.** Якія вынікі гэтых намаганняў? Што чуваць у СКР-ах пасля сезона?

Для пошукаў адказу на гэтыя пытанні наведаў я дзве СКР: у Бельску і Чыжах.

Бельская СКР, як інфармуе мяне яе дырэктар **Ян Мушыц,** лічыць сваё існаванне ад 1 студзеня 1975 года. Значыць, у яе ўзрост яшчэ зусім дзіцячы. А дзейнасць?

— Раён нашай дзейнасці, — гаварыў дырэктар, — распасціраецца на горад Бельск і на Бельскую гміну. Разам абслугоўваем больш-менш 60 вёсак і каля 42 тысяч га зямлі. Нашы базы знаходзяцца таксама ў вёсках Пасынкі, Лубін Касцельны, Аўгустова і Храбалы. Нашу СКР па велічыні і маштабах дзейнасці як адзіную ў Беластоцкім ваяводстве, — і гэта дырэктар Мушыц асабліва адзначае, — палічылі ў першую катэгорыю.

*

І сапраўды, калі прыгледзецца болей дакладна да яе маёмасці, усяго тут даволі многа. 250 пастаянных рабочых, больш чым 200 трактараў, 11 камбайнаў, 80 снопавязалак. Уласная будаўніча-рамонтная брыгада. Кожны год спулдзельня наладжвае курсы для павышэння ведаў сваіх рабочых. Зімой з 1975 на 1976 год на трох курсах 77 чалавек атрымала правы язды трактарам, а 23 асобы сталі майстрамі-механікамі па абслугоўванню сельскагаспадарчых машын.

Кадры вырашаюць аб усім. Сказ стары, вядомы і ўжо надта ж выцерты ад частага ўжывання. Аднак тут, у бельскай СКР, добра падрыхтаваныя кадры сапраўды гарантуюць поспехі ў працы. 28 чалавек за выдатную працу ў жніво атрымала спецыяльныя ўзнагароды, на якія прызнана было аж 85 тысяч злотых. Для прыкладу, трактарыст **Канстанцін Науменка** атрымаў **чатыры тысячы ўзнагароды** — перш за ўсё за тое, што на яго долю выпала звыш 300 гадзін працы са снопавязалкай і трактарам. Значыць, круглы месяц дзень у дзень аставаўся ён за рулём найменш па 10 гадзін. Яго сябар па прафесіі **Антон Кожан** асабіста апырскаў 376 га палёў, а са снопавязалкай праездзіў 209 гадзін. І за гэта яму — **5 тысяч злотых узнагароды.**

*

Бельская СКР наладзіла цеснае супрацоўніцтва з сялянамі. Пад яе наглядам дзейнічае ў Бельскай гміне звыш 50 сялянскіх груп дзеля супольнага выкарыстання сельскагаспадарчай тэхнікі. Прынцып арганізацыі такой групы наступны: трое або чацвёра сялян, з якіх хаця адзін мае правы язды трактарам, дагаворваюцца, што супольна будуць апрацоўваць свае гаспадаркі. СКР дае ім у пастаяннае карыстанне ўкамплектаваны трактар, за які сялянская група павінна заплаціць на працягу 10 гадоў. Напрыклад, у вёсцы Аўгустова, што зараз за Бельскам, такой сялянскай групай кіруе зараз Ян Заброцкі.

*

— Маем таксама, — інфармуе дырэктар, — уласную гаспадарку, якая зараз налічвае звыш 200 га і пастаянна папаўняецца за кошт гэтых сялянскіх гаспадарак, якія аддаюць яны за пажыццёвую пенсію. І гэта, на жаль, — наракае дырэктар, — нам жыцця не аблягчае. Зямля раскінута па розных кутках і вёсках. Вось на пачатку гэтага года прынялі мы ў загаспадаранне 35 га зямлі ў 33 кусках! І разгарніся ты тут са сваёй тэхнікай! Неабходна спалучаць гэтыя дзялянкі. У вёсцы Аўгустова землямеры ўжо адрэзалі нам 60-гектаровы ўчастак. Аднак за пару гадоў зноў там назбіраецца столькі ж і зноў трэба будзе пачынаць ад пачатку... Нягледзячы на гэта, — кажа дырэктар, — стараемся, каб давераная нам зямля аблогам не ляжала. У гэтым годзе сеялі мы жыта і ячмень з аўсом. Плён быў зусім нядрэнны, вышэй сярэдняй у гміне.

*

Асновай сельскагаспадарчай дзейнасці бельскай СКР з'яўляецца жывёлагадоўля, асабліва адкорм свіней у вёсцы Шасталы.

У гэтай справе бельская СКР наладзіла цеснае супрацоўніцтва з аднаасобніцкімі гаспадарамі. Вось Сцяпан Аверчук з Бельска пастаўляе ў год 120 парасят, яго недалёкі сусед — 110 парасят. Супрацоўнічаюць са спулдзельняй сяляне з Агароднікаў і Лубіна Касцельнага.

*

У Чыжах СКР яшчэ малодшая, бо сваё існаванне распачала яна 1 жніўня 1975 года. А праблемы тут зусім падобныя.

Інжынер **Рыгор Чыжэўскі,** кіраўнік па справах механізацыі, кажа мне, што жніво прайшло ў іх таксама даволі спраўна, што 15 чалавек за выдатную працу атрымалі ўзнагароды. Для прыкладу: **Васіль Кіндзюк** на камбайне „Бізон" працаваў аж 250 гадзін, а **Косця Філіманюк** на „Вістулі" — звыш 200 гадзін.

І тут сяляне пачынаюць браць трактары ў групавае карыстанне. Васіль Шпілько наладзіў такую групу ў Койлах, а Сяргей Паўлоўскі — у Шастакове.

*

Вывад з гэтага кароткага агляду дзейнасці СКР — адзін: арганізацыя гэта яшчэ маладая, аднак яна ўжо выдатна апраўдала сваё існаванне і глыбока закаранілася ў сялянскім быце.

Максім Нурэцкі

...ое Сэрцайка, я чалавек ужо ста... але не магу вырашыць сам, як ...ць. Мне 54 гады. Два гады таму ...памерла мая жонка. Я астаўся ...ават дзяцей блізка няма. І сын ... жывуць у Гданьску. Рэдка ...каюць у Беласток. Мне сумна ... вярнуся з работы, хата пустая, ...каго і рота адкрыць. Сябры па ...раяць мне жаніцца. Спачатку я ...маў, але цяпер падумаў, мо гэ...рэнна было б. Тым больш, што ...ну я ўжо прыкмеціў. Яна пра...жа дзе і я. Я знаю яе ўжо даў...ўно. Гэта талковая, скромная, ...ая жанчына. Усе яе тут пава... На дзесяць гадоў за мяне ма...ная, толькі вось з мужам раз... і гэта мяне непакоіць. Дзеці ўжо ...ія. Я пачаў бліжэй цікавіцца ёю ... яна таксама мілым вокам на мя...лядае. Пакуль што я яшчэ ёй ні...е гаварыў. Раіўся ў дзяцей, але ... яны кажуць: рабі, як хочаш. Але ... не магу рашыцца. Прашу цябе, Сэрцайка, памажы.

Андрэй з Беластока

Паважаны Андрэй! Мне таксама вырашыць вашу справу нялёгка. Бо ў жыцці ўсяляк бывае і, каб вінаватым не астацца, я вам толькі падказваю, а вырашайце самі. Мне здаецца, ажаніцца вам трэба. Вы ж яшчэ не стары чалавек, а жыццё ў адзіночку, хаця можа і спакайнейшае, але сумнае і нецікавае. Тое, што ваша выбранка разведзена, не мусіць яе дыскваліфікаваць. Колькі ж парадачных жанчын мучаецца з дрэннымі мужамі ўсё жыццё толькі таму, што не маюць адвагі зрабіць такі крок. Жыццё не такое ўжо кароткае і, калі чалавеку не павязло раз, можна пачаць яшчэ раз жыццё нанава.

Сэрцайка

Сніцца мне, што ідзем мы з сяброўкай у школу, у якой я вучуся. Аглядаюся і бачу, што за намі ідзе нейкі мужчына, у якога няма галавы, а на той кароткай шыі тырчаць чорныя валасы. Тады мы давай уцякаць. Сяброўка пабегла ў школу, а я ўцякаю каля школы. Аглядаюся і бачу, што той мужчына яшчэ мяне гоніць. Але тым часам школа перамянілася ў царкву, а я бягу каля царквы ў крыжы, якія стаяць пад парканом. І вось бачу, што ўжо валасы таго мужчыны ляжаць перада мною на зямлі, і я, ўбачыўшы іх, прачнулася і была вельмі спалоханая, проста не ведала, што са мной робіцца. Астроне, прашу вас, дайце мне адказ на гэты сон.

Галя з Гайнаўшчыны

ВЕР-НЕ-ВЕР

Мне прыснілася, што ў маёй сумцы насыпана поўна тытуню. Яго вельмі многа ўсюды. Я ў сапраўднасці куру і такое штосьці часамі ў мяне здараецца, толькі не ў такім аб'ёме. Можа гэты сон нічога не абазначае?

Д. Б.

Мне прыснілася, што па полі бегала шмат кролікаў. Што гэта можа быць?

Марыя

Ой, **Галя!** Чакае цябе нейкая непрыемная справа, аб якой сведчыць той страшны мужчына без галавы і з чорнымі валасамі на шыі. Ты ішла ў школу — чакала поспеху і сямейнай радасці, а тут прышлося побач школы ўцякаць! Дык чакае цябе нейкае небяспечнае падарожжа. Школа, зрэшты, перамянілася ў царкву, а гэта ўжо абазначала б нейкі смутак і расчараванне. Крыжы — таксама нейкі жаль...

Д. Б.! Сон ваш абазначае, што займаецеся вы непатрэбнымі, а нават мо і шкоднымі справамі, якія мяжуюць са злачынствам. Падумайце аб гэтым, бо ўсё можа дрэнна скончыцца...

Марыя! Чакае вас нейкая знаходка, прыбытак.

Астрон

У здаровым целе здаровы дух

ЖЫЛЯКІ (РАСШЫРЭННЕ ВЕН)

На жылякі ніжніх канечнасцей жанчыны хварэюць у два разы часцей, чым мужчыны. Якія ж прычыны выклікаюць гэту хваробу?

Адной з іх з'яўляецца цяжкі адплыў крыві з жыл канечнасцей. Наглядаецца гэта ў перыяд цяжарнасці, чым менавіта можна растлумачыць факт часцейшага развіцця гэтай хваробы ў жанчын. Здараецца, што пасля радоў жылякі знікаюць самі, аднак кожная наступная цяжарнасць павялічвае трываласць узнікаючых змен.

Слабаму адплыву жыльнай крыві спрыяе таксама працяглая стаячая ці седзячая праца. У той час узрастае ціск у жыльнай сістэме, а жылы пачынаюць паступова расшырацца.

Часцей жылякі выступаюць у тых людзей, у якіх бацькі хварэлі на гэту хваробу. Яшчэ адной з прычын хвароб з'яўляецца запаленне жылы, у час якога могуць быць пашкоджаны сценкі гэтых сасудаў. Гэта спрыяе таму, што сасуды перастаюць быць эластычнымі і расшыраюцца.

Як папярэдзіць узнікненне жылякоў? Як устрымаць іх развіццё і зменшыць боль, які нясе гэтая хвароба?

Пры працяглай працы ў стаячай пазіцыі добра было б праз кожную гадзіну выканаць некалькі прысядаў. З жыл тады адплыве накопленая кроў. Іншым, лёгкім практыкаваннем было б: падняцца на насках і апусціцца; кроў, якая збіраецца ў жылах лыткі, тады выцісневца. Гэтае практыкаванне трэба паўтараць даволі часта. Некалькі разоў на працягу дня добра было б легчы з нагамі, паднятымі ўверх пад вуглом 30 градусаў. У супрацьлегласць да таго, як наогул думаюць усе, істотным фактарам, папярэджваючым жылякі, з'яўляецца рух. Таму шпацыры вельмі рэкамендуюцца, а седзячы спосаб жыцця дзейнічае вельмі шкодна.

Хворыя з развітымі жылякамі павінны насіць эластычныя панчохі. Яны змяншаюць жыльны застой крыві і папярэджваюць узнікненне пухліны. Панчохі тэтыя трэба апранаць рана перад тым, як устанем з ложка, калі жыльная сістэма яшчэ не перамучана, а нага яшчэ не спухла. Добра таксама прымяняць эластычны бандаж.

Адным са спосабаў лячэння можа быць увядзенне непасрэдна ў жылы сродка, выклікаючага запаленне гэтага адрэзка і ў выніку гэтага — яго зарастанне. У гэтым выпадку аднак сцверджана, што хвароба часта вяртаецца і выступаюць ускладненні. Дактары не рэкамендуюць асабліва гэтага метаду лячэння.

Найлепшыя вынікі дае аперацыя. Небяспека тут невялікая, а хвароба вяртаецца намнога радзей, ды і тады, зрэшты, можна аперацыю паўтарыць з добрым вынікам. Аперацыя праводзіцца толькі тады, калі жылякі ўжо вялікія.

Эскулап

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Пасля смерці бацькі на гаспадарцы астаўся няздольны да працы сын. Другі сын пражывае ў горадзе і працуе на прадпрыемстве. Суд сцвердзіў, што гаспадарку наследуе дзяржава, а няздольнаму да працы сыну прызнаў сплаты — ад дзяржавы. Ці сыну, які пражывае ў горадзе, прыслугоўвае нейкае права на бацькаўшчыну? У даным прыкладзе бацька пакінуў завяшчанне, у якім гаспадарку запісаў на сына, няздольнага да працы. Брата, які пражывае ў горадзе, нехта павучыў, што ў гэткіх выпадках сын, якому бацька нічога не запісаў у завяшчанні, мае права дабівацца паловы таго, што ён атрымаў бы, калі б завяшчання не было. Ці ў нашым прыкладзе павінен ён дабівацца сваіх правоў ад дзяржавы, ці ад брата?

АДКАЗ: Дзеці, муж або жонка і бацькі, калі ім па закону належыцца спадчына, а па завяшчанню нічога не атрымоўваюць, могуць патрабаваць выплаты паловы вартасці той спадчыны, якая ім прыпала б, каб завяшчання не было. Непаўналетнім дзецям і асобам, няздольным да працы, належыцца 2/3 вартасці спадчыны. Аднак, як вядома, асобы, якія не займаюцца сельскай гаспадаркай, не маюць права наследаваць сельскую гаспадарку. Паколькі брат, які пражывае ў горадзе, не мае такога права, ніякія прэтэнзіі яго ні да дзяржавы, ні да брата не абгрунтаваны. Толькі, калі б бацька апрача сельскай гаспадаркі пакінуў іншую маёмасць, ён мог бы атрымаць сваю частку з гэтай маёмасці.

Этнаграфічнае акенца

Вёска Грабавец на Гайнаўшчыне. *Фота Я. Цялушэцкага.*

„Я быў паранены ў той момант, як кідаў зарад. Фашысцкая куля трапіла ў дэтанатар майго зарада, ад гэтага адбыўся заўчасны ўзрыў у маёй руцэ. Гэта вельмі рэдкі выпадак“, — пісаў пазней Кірыла Пракопавіч.

Паляўнічых разграмілі поўнасцю, але радасць перамогі была азмрочана цяжкім параненнем камандзіра. Байцы спяшаючыся збіралі трафеі, а Хуста Лопес і камісар перавязвалі непрытомнага Арлоўскага. Яго асцярожна загарнулі ў футра баранавіцкага „галоўнага камісара“ і на трафейных конях, якія цудам уцалелі ў час бою, паехалі ў свой лагер. Па дарозе камандзір апрытомнеў...

— Грыша, прымай камандаванне атрадам і адводзь яго на запасную базу да Выганоўскага возера, — перамагаючы боль, паспешліва аддаваў распараджэнні Арлоўскі. — І яшчэ... Пакліч Васіля Халецкага...

— Слухаю, Кірыла Пракопавіч, — стрымліваючы слёзы, нахіліўся над камандзірам Халецкі.

— Васіль, дарагі мой!.. Дзякуй табе за ўсё, — Арлоўскі заплюшчыў вочы, замоўк, а потым ціха, ледзь чутна сказаў: — Ідзі з атрадам, бяры сям'ю, ратуй дзяцей, жонку. — Ён зноў страціў прытомнасць.

Камандзір не бачыў, як байцы хуценька забраўшы свае небагатыя пажыткі, пакінулі лагер. Не бачыў, як яны пад'ехалі да дома лесніка, як Васіль Халецкі скоранька збіраў сваё шматлікае сямейства. Ён не бачыў слёз Хуста Лопеса і Іосіфа Якубоўскага, якія што сілы гналі коней. Ён не ведаў і не чуў, што яго вязуць у вёску Свяціцу, у атрад Цыганкова, да хірурга Лекамцава.

Прыехалі ноччу. В. А. Лекамцаў, на шчасце, быў на месцы. Але ў яго не было неабходных інструментаў, наркозу... А ў Арлоўскага пачыналася гангрэна. Трэба было аперыраваць неадкладна. І Віктар Аляксеевіч пачаў рыхтавацца да аперацыі. Прынеслі нажоўку, якая павінна была замяніць хірургічную пілку, крыху спірту. Піла была тупая. і ўрач загадаў навастрыць яе і паварыць у кіпені.

Трывога і боль былі на тварах Хуста Лопеса і Якубоўскага, калі яны глядзелі на гэтую падрыхтоўку, слухалі шоргат напільніка па піле. Гэта заўважыў апрытомнелы камандзір.

— Што ж гэта атрымліваецца? Урач працуе, а вы лодырнічаеце. Нядобра, нядобра, папракнуў ён сваіх здзіўленых таварышаў. — Камрад Лопес, давай лепш адновім урокі па рускай мове. — Хуста Лопес дрэнна выгаворваў шыпячыя гукі, і Арлоўскі ў вольны час не раз займаўся з ім імправізаванымі ўрокамі. — Паўтарай: наш Яша пілы точыць, як дзевак лечыць. Нарэжа, наточыць, як сам захоча.

— Наш Яша пілы точыць, — пачаў Лопес, але зайшоў сам Якаў з наточанай пілой...

Замест наркозу Лекамцаў даў Кірылу Пракопавічу шклянку спірту, і аперацыя пачалася. Скрыгатала піла аб косці рукі Арлоўскага, халодным потам абсыпала твары Лопеса і Якубоўскага, яны трымалі свайго камандзіра, а ён ні разу не застагнаў...

А тут, як на бяду, вялікі карны атрад напаў на партызанскую базу Цыганкова. Цяплей загарнуўшы Арлоўскага, Лопес і Якубоўскі разам з Лекамцавым і ўрачом Ганнай Аксакавай павезлі непрытомнага камандзіра „Сокалаў“ з вёскі ў лес. Там Віктар Аляксеевіч і закончыў аперацыю.

Між тым разгром жменькай лясных гвардзейцаў групы высокапастаўленых гітлераўскіх чыноўнікаў выклікаў сапраўдную паніку ў стане ворага. І было чаго: народныя мсціўцы знішчылі „галоўнага камісара“ Баранавіч групенфюрэра Фрыдрыха Фенса, гебітскамісара Баравіцкай вобласці групенфюрэра Фрыдрыха Шцюра, восем эсэсаўскіх афіцэраў, двух камендантаў паліцыі і амаль усю ахову. Выратаваліся толькі некалькі эсэсаўцаў ды паповіч Халюсцін з ляснічым Бабко. Але выратаваліся ненадоўга: эсэсаўцаў расстралялі самі гітлераўцы — за баязлівасць і за тое, што ўцяклі з поля бою. А праз некаторы час партызанскія кулі дагналі паповіча і ляснічага.

• • •

Праз два тыдні пасля ранення Арлоўскі паслаў у Цэнтр тэлеграму: „Адчуваю сябе добра. Пачынаю хадзіць. Раны зажываюць выдатна. Прашу перадаць прывітанне жонцы і дзецям. Пра маё раненне прашу ім не паведамляць. Раман“.

19 сакавіка 1943 года Цэнтр на дапамогу Арлоўскаму накіраваў у тыл ворага групу байцоў на чале з С. А. Нікольскім.

ТРЫБУНА чытачоў

Вучоны арнітолаг

Ведаюць усе на свеце ды яшчэ паў Амерыкі, што восенню мінулага года я быў у санаторыі ў горадзе Калобжэг. Кажучы праўду, дык я туды паехаў не з мэтай навуковых доследаў, а лячыць нервы і рэўматызм. Аднак давялося забаўляцца і ў вучонага. Людзей з'ядае прага ведаў і яны шукаюць кагосьці, хто ў данай галіне быў бы вучоны, ды засыпаюць беднага рознымі пытаннямі.

Так давялося і мне. Толькі адкуль людзі адразу пазнаюць, хто кім з'яўляецца?... Ішоў я аднойчы па пляжу і нагнуўся, каб паглядзець на марскія хвалі, якія, нібы пакорныя сабакі, паўзлі да маіх ног. Думаў: якая прыгожая наша прырода... З гэтай думкі вырваў мяне нейкі мужчынскі голас. Я агледнуўся. Стаяў за мною чалавек і па-шлёнску пытаў: „Скажыце, як яны гнёзды ўюць?“ Пры тым тыкаў ён пальцам у неба, паказваючы на кружыўшыя над нашымі галовамі чайкі, „А, — кажу, — чайкі, ды яны ўюць гнёзды на вадзе“. „Як гэта на вадзе, — пытае шлёнзак, — гэта ж немагчыма, бо яйцо згіне або разаб'ецца аб лодку“. „Не, — адказваю яму, прыняўшы позу знаўцы, — не зусім на вадзе, а пад вадою“. „Пад вадою? Што вы гаворыце?“ „А от так, — кажу, — пад вадою. Самка нясе яйка, а самец плавае разам з тым яйкам па моры і сцеражэ яго, каб ніхто не ўкраў. Робіць гэта чатыры дні, пакуль самка не нанясе чатыры штукі. Потым абое, значыць, ён і яна, бяруць вяровачкі, сплеценыя з травы, вяжуць тыя яйкі разам і апускаюць на прыбярэжнае дно проста ў мора, там чайка сядае і выседжвае новае пакаленне“. „А доўга яна сядзіць?“ „Пакуль не высядзіць, гэта значыць, чатыры тыдні“. „Галодная?“ „А ці мала ў моры яды?“ „А хто ёй прынясіць яду?“ „Сама зловіць, калі тая будзе праплываць каля самага клюва“, — сказаў я і падумаў: „Усё дарам хоча ведаць“. „Цуды прыроды“, — заявіў мой цікаўны сусед і, махнуўшы галавой, пайшоў сваёй дарогай, гледзячы ў марскую даль.

Не ведаю, можа гэта дзякуючы маёй „вучонасці“ ўсе курортнікі адгэтуль пры сустрэчы са мной знімалі шапкі, а на заканчэнне турнуса аб'явілі мяне самым сімпатычным курортнікам і ўзнагародзілі кніжкай.

Ох, як добра быць вучоным!

В. Петручук

Будні Чаромхаўскай гміны

Тэрыторыя Чаромхаўскай гміны з'яўляецца адным з найбольш спецыфічных раёнаў ваяводства. 60-70 прац. насельніцтва — гэта сяляне-чыгуначнікі. Не ведаю, ці ў 12 вёсках гміны знойдзецца хоць адна, у якой не было б чыгуначніка. А ў такіх, як Кузава, вёска Чаромха, Ставішчы, Вулька Тэрахоўская, дык у кожнай сям'і нехта працуе на чыгунцы. І хоць зямля тут у асноўным 5-6 класаў, людзі жывуць нядрэнна. Чыгунка з'яўляецца галоўнай крыніцай даходаў жыхароў Чаромхаўскай гміны. Таму і няма ў гміне вялікіх поспехаў у сельскай гаспадарцы.

У гэтым артыкуле я хачу паказаць дасягненні жыхароў чыгуначнай Чаромхі, іх клопаты, паказаць перадавых людзей гэтага вялікага калектыву.

Чыгуначнае прадпрыемства „Насычальня“ план свой выканала ў 103,2 прац. А план прадажы і паслуг — у 110 прац. Вагоннае дэпо план перагляду двухвосевых таварных вагонаў перавысіла на 39 прац. Перавозачная служба сярэдні пастой таварных вагонаў выканала толькі ў 99,1 прац., аднак сумножнік працы манёўраў выканала таксама ў 100,2 прац.

Добрую ацэнку маюць чаромхаўскія чыгуначнікі ў раённай дырэкцыі ПКП у Варшаве і цэнтральнай дырэкцыі ў Варшаве. З нагоды Дня чыгуначніка перадавыя працаўнікі атрымалі значкі „Перадавы чыгуначнік“, а прозвішчы 29 заслужаных людзей для Чаромхі былі ўпершыню ўпісаны ў „Кнігу заслужаных“.

Горшы баланс прадстаўляюць вынікі сельскагаспадарчай вытворчасці. План угнаення за першае паўгоддзе выканаены ў 81 прац., план кантрактацыі збожжа — толькі ў 51 прац., а ўраджай чатырох асноўных збожжавых з гектара атрымаўся ў сярэднім 18,4 цэнтнера.

Калі ў ваяводстве выпадае на 100 га 55 штук жывёлы, то ў Чаромхаўскай гміне — толькі 42,1 штукі, свіней выпадае ўсяго 77,7 штукі, у ваяводстве — 90,5 штукі.

Трэба падкрэсліць, што ў гміне ёсць шмат рэзерваў для павышэння вынікаў сельскай гаспадаркі. Датэтуль ляжыць 270 га нявыкарыстанай зямлі дзяржаўнага фонду і 113 га з індывідуальных гаспадарак. Заняцца гэтай зямлёй павінны кааператыў сельскагаспадарчых гурткоў у Кляшчэлях і сельскагаспадарчы кааператыў у Зубачах.

Вышэй прыведзеныя факты не сведчаць, што ў Чаромсе няма людзей з выдатнымі поспехамі ў галіне збожжавых культур ці жывёлагадоўлі. Такія гаспадары ёсць, гэта Дзмітры і Галена Назарук з Вулькі Тэрахоўскай, Вераніка і Мікалай Міхальчук з Вулькі, Яўгенія і Васіль Астапковіч і Янка Зінчук з Чаромхі, Мікалай Маркевіч з Кузавы, Русін і Маркевіч з Беразішчаў.

Ул. Сідарук

Асаблівую ўвагу разведчыкаў прыцягвалі старанна замаскіраваныя на платформах саломай ці сенам грузы.

Неўзабаве з Баранавіч, Ганцавіч, Брэста паступілі першыя трывожныя паведамленні: гітлераўцы хаваюць пад саломай балоны светла-карычневага колеру — балоны з атрутнымі рэчывамі!

Ведаў Арлоўскі, што фашысцкая прапаганда адкрыта гаварыла пра „новую звышмагутную і звышсакрэтную зброю“, якую мае Германія. Стараючыся ўзняць маральны дух сваіх салдат, які вельмі ўпаў пасля сталінградскай катастрофы, гітлераўскія афіцэры ўсё часцей пагаворвалі пра „жудасны сюрпрыз“, што падрыхтаваў фюрэр бальшавікам.

Усё гэта прымушала думаць, што гітлераўцы рыхтуюцца развязаць хімічную вайну на ўсходнім фронце. Арлоўскі адразу паведаміў у Цэнтр пра трывожныя факты, звязаныя з атрутнымі рэчывамі, а сам даручыў разведчыкам, асабліва тым, хто працаваў у немцаў на чыгунцы, пільна сачыць за замаскіраванымі перавозкамі.

Пройдзе час, і чалавецтва даведаецца, што Гітлер сапраўды аддаў быў загад аб пастаўцы атрутных рэчываў у войскі. А іх гітлераўская Германія мела шмат. У адным толькі 1943 годзе гадавая магутнасць яе хімічнай прамысловасці складала каля 180 тысяч тон розных атрутных рэчываў. Гэта было ў паўтара раза болей, чым скарысталі іх за ўсе гады краіны, што ваявалі ў першую сусветную вайну.

Фашысцкія канібалы чакалі моманту, каб ажыццявіць свой жудасны „сюрпрыз“.

Сюрпрызу не атрымалася. Дзякуючы рабоце савецкіх разведчыкаў, сярод якіх быў і Кірыла Арлоўскі, Савецкі ўрад і камандаванне Чырвонай Арміі своечасова даведаліся аб падрыхтоўцы фашысцкай Германіі да хімічнай вайны супроць СССР. І калі ў красавіку 1943 года Чэрчыль паведаміў І. В. Сталіну, аб тым, што да англічан „даходзяць чуткі аб намеры немцаў ужыць газы на рускім фронце...“, Сталін адразу ж адказаў яму: „Вашы звесткі аб намеры немцаў выкарыстаць газы на нашым фронце таксама пацвярджаюцца звесткамі, што паступаюць да нас. Безумоўна, я цалкам падтрымліваю Вашу прапанову, каб Вы выступілі з папярэджаннем Гітлеру і яго саюзнікам і прыгразілі б ім моцным хімічным нападам у выпадку іх газавага нападу на нашым фронце. Савецкія войскі ў сваю чаргу падрыхтуюцца да адпору“.

Гнеўны пратэст сусветнай грамадскасці і сур'ёзныя папярэджанні дзяржаў антыгітлераўскай кааліцыі — СССР, ЗША і Англіі — не дазволілі Гітлеру зрабіць гэта.

(Працяг будзе)

Вёска Лука

Вёска Лука ляжыць над рэчкай Нарвай у гміне Нараўка. Тут вясной і летам вельмі прыгожа. Добра можна адпачыць над рэчкай, пазагараць на лузе сярод духмяных кветак.

Калісьці ў вёсцы было многа моладзі — спявалі па вечарах, дык несліся іх галасы далёка, аж у суседнія вёскі. Сёння няма ўжо іх так многа — працуюць і вучацца ў гарадах.

„Але ў клуб „Рух“, — гаворыць клубовая Галіна Лукша, — людзі прыходзяць ахвотна“. Варта назваць некалькі асоб, якія актыўна ўключыліся ў працу клуба. Гэта: Стоцкі Іван, сын М., Лобач Мірэк, Іван Шока. Таксама школьнікі з восьмага класа стараюцца заўсёды ўключыцца ў культурнае жыццё вёскі. Аля Лукша расказвае, што на такіх школьнікаў, як Яўгенія Харкевіч, Аля Ціванюк, Яўгенія Саўко, Ліля Жукоўская, Аліна Федарук, Гражына Панікоўская, Ірэна Анцутка, Аліна Семаковіч можна заўсёды лічыць, яны не падвядуць. Для прыкладу вянок на гмінныя дажынкі быў зроблены (самы лепшы) рукамі лучанскай моладзі. Вядомы таксама лучанскія салісткі, дуэты, якія спяваюць старынныя песні.

Рада клуба мае і свае клопаты. Не можа дапрасіцца, каб купілі магнетафон, новы праігрывацель, бо стары дзесяткі разоў папраўлялі і прыгодны ён толькі дзеля таго, каб выкінуць яго. Шкада грошай на новыя рамонты. Просьбу лучанскай моладзі кірую кіраўніцтву „Рух“ у Бельску. (В. Б.)

Здароўе ў гміне

Сёння разгледзім, як справы здароўя насельніцтва выглядаюць у гміне Нараўка. Гміна вельмі вялікая. Тут многа лясоў, глеба слабая. І таму людзі шукаюць працы па-за сельскай гаспадаркай.

У гміне 15 дзяржаўных прадпрыемстваў. Самыя буйныя гэта: керамічны завод у Ляўкове Старым, надлясніцтва „Броўск“ у Грушках, перагрузачныя станцыі, ГС, СКР у Міклашэве і інш.

У гміне налічваецца каля 6700 жыхароў, з якіх каля 4 850 асоб у вытворчым узросце. З гэтай колькасці звыш 40 прац. працуе па-за сельскай гаспадаркай. Асаблівасць гміны — гэта вялікая колькасць людзей, якія, апрача апрацоўкі зямлі, працуюць яшчэ на дзяржаўных прадпрыемствах. Статыстыка паказвае, што з кожным годам нарастае адыход людзей з сельскай гаспадаркі, і, такім чынам, павялічваецца колькасць гаспадароў у старэйшым узросце. Улічваючы гэты апошні факт, гміна павінна забяспечыць лекарскую апеку сваім жыхарам. А ў апошні ж час многае змянілася на лепшае. Жыхары гміны карыстаюцца бясплатнай лекарскай апекай, прадоўжанымі мацярынскімі водпускамі, павышанай сямейнай дапамогай. Паказчык смяротнасці ў нас найменшы на Гайнаўшчыне.

Значна зменшылася колькасць захворванняў на інфекцыйныя хваробы. А цяжкія дзіцячыя хваробы, як дыфтэрыт і паліэміліт (гайнэ-медына) практычна не існуюць. Аднак сустракаецца ў гміне многа людзей, якія хварэюць на крываўку і паносы (дзеці), кор (одру), запаленне печані, туберкулёз лёгкіх. Жыхары гміны карыстаюцца парадамі спецыялістаў у Гайнаўцы. Але першы крок робяць да свайго доктара.

На тэрыторыі гміны ёсць гмінны цэнтр здароўя ў Нараўцы і два вясковыя цэнтры ў Ляўкове і Семяноўцы. Тут працуюць два лекары — Галіна і Віктар Мацкевічы, адзін фельчар — Аркадзь Гарустовіч, чатыры медсястры, адна раённая акушэрка. Яны ў першым паўгоддзі 1976 года прынялі 6.192 асобы і наведалі па дамах 535 асоб.

У гмінных цэнтрах здароўя адзін працаўнік займаецца праблемай апекі над людзьмі ў пасляпрадукцыйным узросце. Іх налічваецца 952 асобы. Гэта людзі старэйшыя, часта інваліды. Патрабуюць яны лекарскай і матэрыяльнай дапамогі.

Гледзячы на такую сітуацыю ў ахове здароўя, у гміне нарадзіліся прапановы, якія будуць у бліжэйшы час рэалізаваны:

1) даць працу двум лекарам, аднаму зубному лекару, тром медсёстрам;

2) даць гміннаму цэнтру здароўя аўтамашыну;

3) у зборнай гміннай школе адкрыць лекарскі кабінет;

4) адкрыць лабараторны пункт у Нараўцы;

5) адкрыць аптэчны пункт у Семяноўцы;

6) адкрыць дом спакойнай старасці.

Пра ўсе гэтыя справы гаварылася і на апошняй сесіі ГРН. А калі скажу, што ў канцы гэтага года за 5 372 тыс. зл. будзе адкрыты новы цэнтр здароўя ў Ляўкове, а ў 1981-85 падобны ў Нараўцы, дык ахова здароўя ў гміне будзе арганізавана добра. Улады гміны прысвячаюць гэтай справе многа часу і энергіі.

Аляксандр Закройшчык

Наш клуб запрашае

У клубе ў Зубаве новая прадаўшчыца. Завецца Надзя Петручук. Яна дакладна выконвае свае абавязкі. У клуб прывозяць многа тавараў з Бельска. Можна тут усё купіць, амаль як у краме. Можна таксама пачытаць газеты, паслухаць радыё, паглядзець тэлевізар. Запрашаем у зубаўскі клуб.

Джэны А.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да заметкі: „НАРАКАЮЦЬ“, „Ніва“ № 39 (1074) ад 26.IX.76 г.

Адказвае:

GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA” W KLESZCZELACH.

Zarząd Gminnej Spółdzielni „SCH” w Kleszczelach w odpowiedzi na notatkę w sprawie pracy sklepu w Suchowolcach informuje, że sytuacja w chwili obecnej uległa zmianie. Poprzednia sklepowa została zmieniona, a na jej miejsce zatrudniono inną osobę, która dba o ład, porządek i zabezpieczenie towarów. Na dowód dobrej pracy w/w sprzedawcy otrzymaliśmy list z podziękowaniem od mieszkańców wsi Suchowolce.

Prezes Zarządu GS
(—) N. Petelska

- — -

Да заметкі: „ЧАМУ ЗАКРЫТЫ БУФЕТ?“ „Ніва“ № 32 (1067) ад 8.VIII.76.

Адказвае:

GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA” W NAREWCE.

W odpowiedzi na notatkę prasową dotyczącą niewłaściwego funkcjonowania bufetu na stacji Narewka, uprzejmie zawiadamiam, że w/w bufet został zamknięty z powodu zbyt małych obrotów oraz nieodpowiednich warunków lokalowych (zbyt małe pomieszczenie i nieodpowiednie warunki sanitarne).

W związku z zamknięciem bufetu uruchomiono sklep w Plancie na 2 zmiany od godz. 7.00—19.00, który jest także czynny w niedzielę od godz. 9.00 do 16.00. Odległość sklepu od stacji około 500 m. Mając na uwadze Zarządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego i Usług dotyczące weryfikacji sieci detalicznej Zarząd nie widzi potrzeby uruchomienia bufetu, ponieważ sklep branży spożywczej mieści się w małej odległości i miejscowa ludność oraz dojeżdżający rybacy mogą się dostatecznie zaopatrzyć w sklepie.

Wiceprezes d/s Handlu
podpis nieczytelny

- — -

Да заметкі: „СМЕЦЦЕ Ў ЛЕСЕ“ „Ніва“ № 32 (1067) ад 8.VIII. 76.

Адказвае:

URZĄD MIEJSKI W BIELSKU PODLASKIM REFERAT GOSPODARKI TERENOWEJ.

W odpowiedzi na notatkę prasową w sprawie wyrzucania śmieci przy drodze przez las pilicki wyjaśniam, co następuje.

W trakcie wizji lokalnej dokonanej w terenie stwierdzono, że śmieci i inne odpadki wysypywane są w zasadzie na doły na drodze gruntowej do wsi Dubiażyn oraz na drodze polnej. Likwidacja tych wysypisk była już kilkakrotnie wykonywana, jednak wciąż bez skutku. Zabezpieczenie kontroli w tym rejonie jest utrudnione ze względu na znaczną odległość od miasta wynoszącą około 2 km.

Obecnie wysypane śmieci zostaną przykryte żwirem, a ponadto ustawiona zostanie tablica informująca o zakazie wysypywania.

Z up. Naczelnika Miasta
inż. Jan Krutelewicz
p.o. Kierownika Referatu

„Niwa” — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

ІМПАРТУМАР

НА ПАРОЗЕ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

Раніцай мяне разбудзіла жонка.

— Не забудзь надзець нагавіцы, — сказала яна, калі я збіраўся ўставаць.

Як быццам я калі-небудзь забываў!

— Грамадзяне! — голасам прастуджанага папугая апавясціў вадзіцель тралейбуса. — Не забудзьце ўзяць білеты!

Як быццам я калі-небудзь забываў!

— Ты... ты, браток, таго... — цьмяна пачаў галбух, ледзь я прыйшоў на работу. — Не забудзь: канец квартала на носе, давай, брат, рыхтаваць справаздачу.

Як быццам я калі-небудзь забываў!

— Таварышы! — сказаў прафорг у нос. — Сёння зарплата, не забудзьце заплаціць членскія складчыны.

Як быццам я калі-небудзь забываў!

Пасля абеду пазваніў сын.

— Слухай, стары, — сказаў ён, — не забудь пасля работы забраць нашу Лялньку з дзетсаду.

Як быццам я калі-небудзь забываў!

— Грамадзяне! — павучаў кантралёр на выхадзе з магазіна самаабслугоўвання. — Не забудзьце адкрываць вашы сумкі і кашолкі!

Як быццам я калі-небудзь забываў!

— Таварышы пешаходы! — роў дынамік міліцэйскай машыны. — Не забывайце правілаў вулічнага руху! Пераходзьце вуліцу толькі на зялёнае святло светафора!

Як быццам я калі-небудзь забываў!

І раптам у адзін цудоўны дзень я ўзбунтаваўся. І: а) выйшаў на вуліцу без нагавіц, б) не ўзяў білета ў тралейбусе, в) ...і гэтак далей.

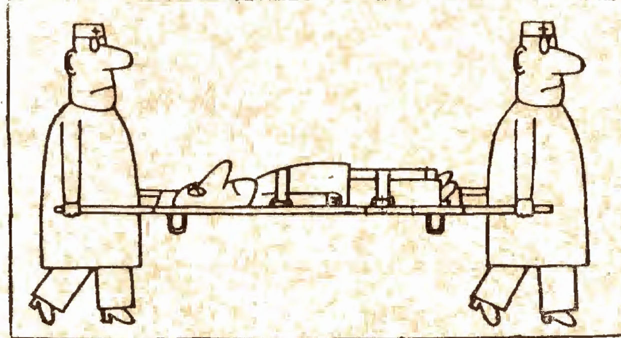
Жыццё стала бесклапотнае і незалежнае...

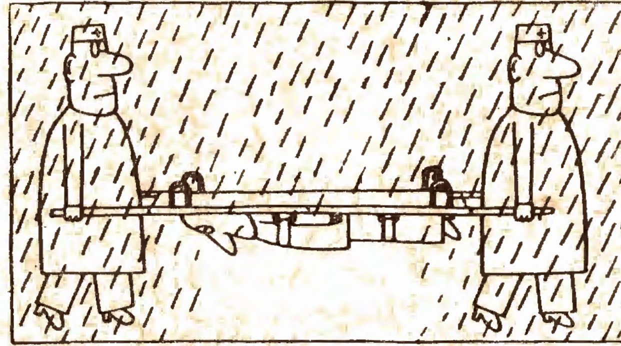
Аднак мяне чакала расплата.

Аднойчы я перайшоў вуліцу ў забароненым месцы і быў спынены міліцыянерам. Мяне аштрафавалі на тры рублі.

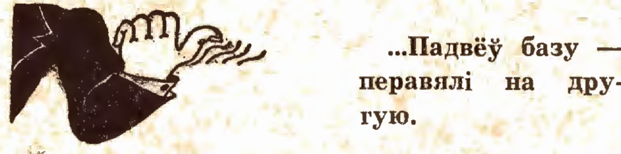
З тых пор я кожную раніцу надзяваю нагавіцы.

В. Прывальскі

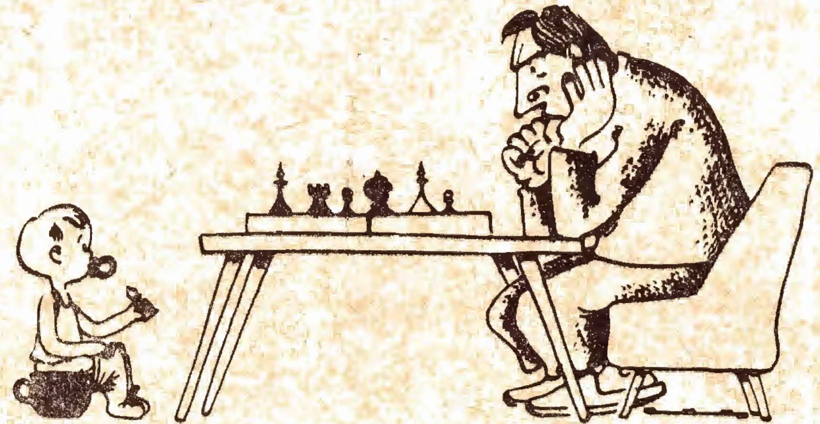

— — —

...Падвёў базу — пераляі на другую.

НІЎКА

АКСЕЛЕРАЦЫЯ

Панас разгневана шумеў,
Чытаючы натацыю:
— Ох, і далася, жонка, мне
Твая акселерацыя!..
— Прычым тут я, каханы мой?!
Кінь нервавацца, татачка!..
Лепш палюбуйся ты сваёй
Дачушкай — слаўнай Натачкай...
— Трынаццаць год — шчэ дзіцянё,
Ты ж ёй купіла грацыю?!
— Парык таксама, мужанёк, —
На то акселерацыя.
— Як перайшла у сёмы клас —
Каралі і пярсцёнак ёй?!
— І як не соромна, Панас, —
Бо не чужы ж дзіцёнак свой.
— У восьмым кучу завушніц,
Паўшафы камбінацыяў?!
— Не будзь жа скнарай, любы... Цыц!
Засвой акселерацыю!..
Мальвіна слаўнаю чаргой
Панасу ўсё даводзіла,
Што іх дачушка з галавой —
Ужо хлопцаў з глузду зводзіла...
— Шаснаццаць год — жаніх павёў
Дачушку ў рэстарацыю?!
А жонка:
— Дзела не тваё —
Ідзе акселерацыя...
Хацеў ён дзяжкаю тады
На шлях наставіць Натачку,
Ды сугрэю знойку стала ты,
Яе ахова — матачка!..
У дзесятымНата не прайшла
Экзамен-атэстацыю:
Вось гэтак хутка прынясла
Свой плён акселерацыя.

Васіль Масеўскі

КРЫТЫК

Сустрэліся два школьныя сябры, якія не бачыліся шмат гадоў.

— А ці ведаеш ты, што наш таварыш... ну, той, якога мы празвалі Буцэфалам, стаў літаратурным крытыкам?

— У гэтым няма нічога дзіўнага. Яшчэ ў школе ён не любіў літаратуры.

НЕЦІКАЎНАЯ

— Што, зноў новая сукенка? Як ты думаеш, дзе я павінен браць грошы на ўсе твае капрызы?

— Даражэнькі, ты ж ведаеш, што я нецікаўная.

ДАЧУШКА

— І гэта называецца моднай прычоскай? Ой, дачушка, ды ў цябе ж на галаве не прычоска, а сапраўдны венік!

— А што такое венік, мама?

НЕ ВАРТА

— Афіцыянт, у мяне ў піве муха!

— Ці варта так моцна крычаць? Колькі можа выпіць піва гэтая малютка?!

ГУМАР З

БАБА НА БАЗАРЫ

— Колькі каштуюць гэтыя гусі?

— Нашто пытаешся? Усё роўна не купіш.

— Няўжо чалавеку і запытацца няможна? Абавязкова купляць?

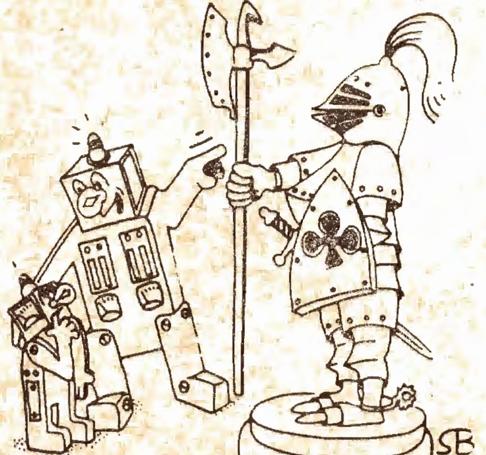
ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Тэрэсы Пташынскай, Уршулі, Галіны і Яўгена Амельянчукоў з Янцэвіч змяшчаем песню

A PRZY ŻNIWACH WOJSKO

słowa: Krystyna Pac-Gajewska
myzyka: Emil Sojka

Gdy pszeniczka dojrzewała
do zżęcia,
serce we mnie zamierało
ze szczęścia,
wiatr przycichał pośród miedzy
nie szumiał,
a mnie tulił mój żołnierzyk,
jak umiał...
  Słoneczko nad Polską,
  a przy żniwach wojsko,
  a pszeniczka złota,
  ludziom żyć ochota!
Plotłeś maki w moje włosy
i chabry,
gdy żniwiarki pierwsze kłosy
już kładły,
a gdy snopy rzędem stały
jak wojsko,
ty już o mnie się kłaniałeś
mym ojcom.
  Słoneczko nad Polską,
  a przy żniwach wojsko,
  skoszą, zbiorą wszystko,
  pszeniczkę i żytko!
Już po żniwach, plon zwieziono
w obejście,
jutro nazwiesz mnie swą żoną,
dasz pierścień,
złotym ziarnem nas drużbowie
obsypią,
miodem wzniosą nasze zdrowie
pod lipą.
  Słoneczko nad Polską,
  niech nam śpiewa wojsko,
  niechaj nam drużbuje,
  serca nie żałuje!
I posadzą pannę młodą
na dzieży,
a jej wianek z bystrą wodą
pobieży,
skoszą warkocz zaplatany
jak kłosy,
włożą czepiec haftowany
na włosy...
  Jesień już nad Polską,
  odjechało wojsko,
  za niecały roczek
  wróci do mnie chłopiec!
  A gdy roczek przejdzie.
  znów pszeniczka będzie,
  będą pełne spichrze,
  a ja przy kołysce...

Гэтак выглядаў наш продак!

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Лекар-ветэрынар выклікаў на дом звычайнага лекара і гаворыць яму:

— Я захварэў, ды хачу вам сказаць, што калі я лячу сваіх хворых, я разлічваю толькі на сваю інтуіцыю. Паспрабуйце і вы выкарыстаць мой метад. Рабіце ўсё, як я.

Доктар уважліва яго аглядае, выпісвае лякарства і, працягваючы рэцэпт, кажа:

— Калі праз два тыдні вы не выздравееце, баюся, вас тады давядзецца прыстрэліць!

*

Мы ўсяго тыдзень як пажаніліся, а ты ўжо вярнуўся так позна.

— Але, Мэры, я ніяк не мог вярнуцца дамоў раней. І так ледзь хапіла цэлага вечара, каб расказаць сябрам у бары, які я шчаслівы з табою.

*

Грабежнік быў старамодны. Ён накіраваў пісталет на прахожага і сказаў класічную фразу:

— Грошы або жыццё!

— Вазьміце лепш маё жыццё, сіньёр, — узмаліўся прахожы, — бо мне вельмі патрэбны грошы.

З прыгод паляўнічага.

КУРЪЁЗЫ

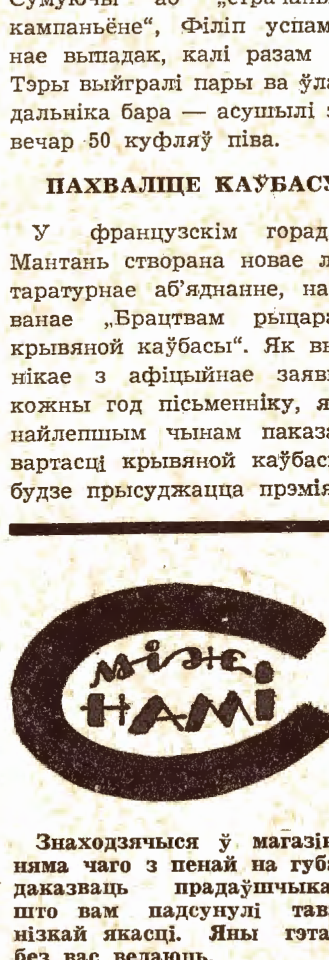
ТОЎСТЫ І ТОНКІ

Яшчэ нядаўна блізнят Тэры і Філіпа Хоуэлаў можна было адрозніць адзін ад аднаго толькі па татуіроўцы на руцэ Тэры. А сёння — гэта два розныя чалавекі: Філіп пры росце 160 сантыметраў працягвае важыць 150 кілаграмаў, Тэры прыкметна схуднеў. „Калі ў 24 гады мая вага пераваліла за 150 кілаграмаў і я працягваў тлусцець, — расказаў Тэры карэспандэнту англійскай газеты „Дэйлі мірар“, — то вырашыў сесці на строгую дыету: два кавалачкі чэрствага хлеба ў дзень, вечарам — скрылік мяса ці рыбы, амаль ніякай вадкасці“. Дыета працягвалася паўгода. У выніку — мінус пяцьдзесят кілаграмаў. „Раней з мяне смяяліся, — гаворыць Тэры. — Цяпер я нават карыстаюся поспехам у дзяўчат“.

Што датычыць Філіпа, то ён лічыць яду і піцво бадай галоўнай радасцю ў жыцці. Сумуючы аб „страчаным кампаньёне“, Філіп успамінае выпадак, калі разам з Тэры выйгралі пары ва ўладальніка бара — асушылі за вечар 50 куфляў піва.

ПАХВАЛЦЕ КАЎБАСУ

У французскім горадзе Мантань створана новае літаратурнае аб'яднанне, названае „Брацтвам рыцараў крывяной каўбасы“. Як вынікае з афіцыйнае заявы, кожны год пісьменніку, які найлепшым чынам паказаў вартасці крывяной каўбасы, будзе прысуджацца прэмія.

Знаходзячыся ў магазіне, няма чаго з пенай на губах даказваць прадаўшчыкам, што вам падсунулі тавар нізкай якасці. Яны гэта і без вас ведаюць.